

Ε Π Ι Θ Ε Ω Ρ Η Σ Ι Σ Τ Ω Ν Β Ι Β Λ Ι Ω Ν

Χρήστου Ν. Ἀθανασοπούλου: «Ἑλληνική Βιομηχανία — Ἐπίδρασις τοῦ μεγέθους ἐπὶ τῆς ἀποδοτικότητος», Ἀθήναι 1970.

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Maryland ὁ κ. Χρήστος Ν. Ἀθανασόπουλος μὲ τὴν διατριβὴν του ἀποσκοπεῖ στὴν διερεύνηση τῆς σχέσεως μεγέθους παραγωγικῶν μονάδων καὶ ἀποδοτικότητος στὴν μείζονα ἑλληνικὴ βιομηχανία. Ἡ ἔργασία ἐβασίσθη στὴν ἐπεξεργασία καὶ ἀνάλυση δύο βασικῶν πηγῶν - στοιχείων. Κατὰ πρῶτον λόγον ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ στοιχεῖα τῆς ἑτησίας βιομηχανικῆς ἐρεύνης τοῦ ἔτους 1963. Ἐκτὸς αὐτῶν ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ στοιχεῖα ἀποδόσεως τῶν ἀπασχολουμένων ἰδίων κεφαλαίων 440 βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων μορφῆς Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. γιὰ τὴν τριετία 1964-66.

Στὸ προλογικὸ σημεῖωμα ὁ συγγραφεὺς διατυπώνει ὠρισμένες διαπιστώσεις καὶ παρατηρήσεις, ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴν διεξαχθεῖσα μελέτη καὶ ἔρευνα ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ μεγέθους ἐπὶ τῆς ἀποδοτικότητος τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Γράφει: «... Ἀπὸ ἀπόψεως διαπιστώσεων καὶ ἀποτελεσμάτων, ἡ συμβολὴ τῆς διατριβῆς εἶναι πλέον σημαντικὴ. Θεμελιώνει, πέραν κάθε ἀμφιβολίας, ὅτι αἱ μεγάλοι μεγέθους μονάδες παραγωγῆς δὲν εἶναι τόσο ἀποδοτικαί, ὅσον γενικῶς ὑποστηρίζεται ὑπὸ ἐιδικῶν καὶ μὴ ἐιδικῶν...».

Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει στὸ τέλος Παράρτημα μὲ τὸν κατάλογον 440 βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων (Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε.) κατὰ κλάδους καὶ κλιμάκια ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ καὶ τὴν μέση ἑτησία αὐτοῦ ἀπόδοση, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν χρησιμοποιηθεῖσα ἑλληνικὴ καὶ ξένη βιβλιογραφία.

Σ. Χ. Π.

Ἀρχιμήδους, Ἄπαντα, Ἀρχαῖον κείμενον, μετάφρασις, σχόλια ὑπὸ Εὐάγγελου Σταμάτη. Τόμος Α', μέρος Ι, σελ. 383, μέρος ΙΙ, σελ. 538. Ἀθήναι, Ἔκδοσις τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος, 1970.

Α'

Ὁ Καθηγητῆς Εὐάγγελος Σταμάτης εἶναι εἰς ἔπο τοὺς ἐλαχίστους Ἕλληνας, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ἀπλὴ προφορὰ τοῦ ὀνόματος προκαλεῖ σεβασμὸν. Τοῦτο ὀφείλεται τόσο ἐν τὴν σεμνότητι καὶ τὸ ἦθος του, ὅσον καὶ ἐν τὴν ἐπιβλητικότητι καὶ τὴν ἀξίᾳ τοῦ ἔργου του. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκτείνεται ἤδη εἰς μίαν τριακονταετίαν καὶ ἀναφέρεται ἐν γένει εἰς τὴν ἔρευναν καὶ παρουσίαν τῶν τιτανίων ἐργασιῶν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων Μαθηματικῶν καὶ Φυσικῶν ἢ κατ' ἄλλην ἔκφρασιν τῶν «Ἀκριβολογικῶν» ἐπιστημῶν τῶν Παλαιῶν Ἑλλήνων. Λέγομεν «ἀκριβολογικῶν» (Exactenwissenschaften) καὶ ὄχι «θετικῶν» ἐπιστημῶν, διὰ δύο λόγους. Πρῶτον διότι πᾶσα ἐπιστήμη εἶναι «θετικὴ», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἀσχολεῖται μὲ ἀντικείμενα τοῦ ἐμπειρικοῦ κόσμου ἢ ὅτι πάντως ἀσχολεῖται μὲ δεδομένα ἀσφαλῆ (ὑποκείμενα πολλὰ εἰς πειραματισμούς καὶ μαθηματικὰ ἀποδείξεις) καὶ δὲν μεταπίπτει εἰς ὑποκειμενισμούς. Κατὰ συνέπειαν ἐπιστήμη μὴ θετικὴ δὲν ὑπάρχει, αἱ δὲ Ἀκριβολογικαὶ ἐπιστήμη (ἢ Τυπολογικαὶ ἢ Μαθηματικαὶ ἐπιστήμη - typischenwissenschaften) ἀντιπαρατίθενται πρὸς τὰς Πραγματολο-

γ ι κ ἄ ς (realeenwissenschaften) ὑποδιαιρουμένης περαιτέρω εἰς Φυσικοβιολογικά, Πολιτιστικά καὶ Συνδυαζούσας, κατὰ τὴν γνώμην μας τουλάχιστον. Δεύτερον διότι πᾶσα ἐπιστήμη εἶναι θετική ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι δὲν μεταπίπτει εἰς τὴν «Κακομεταφυσικήν», ἥτοι εἰς ὄντολογία ἐσπερημένην ἐπιστημονικοῦ χαρακτήρος, δοθέντος ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ὄντολογία, ἐάν δὲν εἶναι θετικὴ μάθησις, προσμοιάζει τουλάχιστον πρὸς θετικὴν ἐπιστήμην.

Μετὰ τὴν διασάφισιν καὶ παρεμβασιν ταύτην ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ κύριον θέμα τοῦ παρόντος σημειώματος. Τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ κ. Ε. Σ τ α μ ἄ τ η συνίσταται εἰδικώτερον: α) Εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν κειμένων τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων Μαθηματικῶν μετὰ νεοελληνικῆς μεταφράσεως, εἰσαγωγῆς, σχολίων καὶ ἐπεξηγήσεως. Τοιαῦται ἔκδόσεις εἶναι πρῶτον τὰ «Στοιχεῖα Γεωμετρίας», τοῦ Ε ὑ κ λ ε ἰ δ ο υ (τόμοι τέσσερις, Α', Ἀθήναι, 1952, ἔκδοσις Ν. Σάκκουλα, Β' 1953, Γ' καὶ Δ' 1957 ἔκδ. Ὁργανισμοῦ ἐκδόσεως Διδακτικῶν βιβλίων).

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ε ὑ κ λ ε ἰ δ ο υ ἐκδίδει ὁ κ. Σ τ α μ ἄ τ η ς καὶ εἰς τὸν οἶκον Teubner τῆς Λειψίας. Δεύτερον τὰ «Ἀριθμητικά» (ἣτοι τὴν ἄλγεβραν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων) τοῦ Δ ι ο φ ἄ ν τ ο υ, Ἀθήναι 1963, ἔκδοσις τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ. Τρίτον τὰ «Ἄπαντα» τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς περὶ ὧν τὸ παρὸν σημείωμα. Τέταρτον ἡ «Ἀνθολογία Ἀρχαίων κειμένων» (τῶν Ἀκριβολογικῶν ἐπιστημῶν), Ἀθήναι 1960, τεύχη δύο, β) Εἰς τὴν ἔκδοσιν ἰδικῶν του συγγραμμάτων ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν, ὡς εἶναι «Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη» Ἀθήναι 1968 καὶ «Οἱ Προσωκρατικοὶ Φιλόσοφοι» Ἀθήναι 1966. γ) Εἰς τὴν ἐκπόνησιν πλείστων ἄρθρων καὶ μελετῶν εἰς Φεξικά (ὅπως τὸ Νεώτερον ἔγκυκλοπαιδικὸν τοῦ Ἡλίου, τὸ ἔγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Πάπυρος Λαρρούς) καὶ εἰς περιοδικὰ (ὡς τὸ Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Μαθηματικῆς Ἑταιρίας, τὸ δελτίον «Πλάτων» τῆς ἑταιρίας τῶν Ἑλλήνων Φιλολόγων, τὸ δελτίον Ἐπιστήμη καὶ Τέχνη, τὸ δελτίον Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς Νεότητος, τὸ δελτίον Θέσεις καὶ Ἰδέαι, κλπ.) τέλος δὲ εἰς ἔφημερίδας (ὅπως ἡ «Καθημερινή», «Ὁ Ἐλεύθερος Κόσμος» κλπ.) Ἐκ τῶν ἄρθρων τῆς τελευταίας ἔφημερίδος σημειοῦμεν, ἐξαιρούμεν καὶ ἰδιαιτέρως τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἐπιτοπιρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ δημοσιευθέντα τὴν 26 Ἰουνίου καὶ 4 καὶ 7 Ἰουλίου 1969 καὶ παρουσιάζοντα ἀξιολογικῶς τὰς ἀπόψεις τῶν Νεοελλήνων διανοητῶν Θε ο φ ἄ ν ο υ ς Μ α ν ι ᾶ (δευτερευόντως δὲ καὶ τοῦ Ζ ἔ ρ ξ ο υ Λ ἰ β α) ἐπὶ τῆς προηγέσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ κατὰ χιλιάδας ἔτων ἔναντι τῶν λεγομένων Ἀνατολικῶν Πολιτισμῶν.

Β'

Αἱ ἐργῶδεις προσπάθειαι τοῦ καθηγητοῦ κ. Ε. Σ τ α μ ἄ τ η (ὅπως ἄλλωστε καὶ αἱ καθολικώτεραι προσπάθειαι τοῦ προῶρως μεταστάντως καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Γεωργούλη) ἀποβλέπου εἰς τὴν συνειδητοποίησιν καὶ ἀξιολόγησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κληρονομίας εἰς τὴν ἐμπεριστατωμένην καὶ ἠθελημένην ἀνασύνδεσιν τῶν γενεῶν τῶν Νεωτέρων Ἑλλήνων πρὸς τὰ ἀρχικά πνευματικά ριζώματα αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν ἰδιόζουτα τρόπον ζωῆς, ὅστις ἀναγνωρίζεται ὡς πρότυπος καὶ ἰδεώδης. Τὰ ριζώματα ταῦτα καὶ ὁ τρόπος ζωῆς οὗτος εἶναι ὄντα αἰώνια, ἀπαρασάλευτα καὶ ἀνώλεθρα καὶ ἄποτελούν τὴν ἑλληνικὴν προελεύσεως ἀφετηρίαν καὶ τὴν βάση τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ, Πολιτισμοῦ ὃν ἀναζητοῦν καὶ θέλουσιν νὰ ἀποκτήσουν ὅλοι σχεδὸν οἱ λαοὶ τῆς Γῆς. Γενᾶ δὲ ἀνέκφραστον θλίψιν τὸ ὅτι ἀρκετοὶ Ἑλληγες διανοοῦμενοι παρασύρονται ἀπὸ τὴν ἄποψιν ὅτι ὁ λαϊκισμὸς καὶ τὰ προϊόντα τοῦ Λαϊκοῦ πνεύματος, ὅπως π.χ. τὰ δημοτικὰ τραγούδια, ἡ λαϊκὴ τέχνη κλπ., συνιστοῦν τὴν ἀληθῆ βάση τοῦ Νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, Πολιτισμοῦ ὅστις δῆθεν εἶναι αὐτόνομος καὶ ἀσύνδετος πρὸς τὸν Βυζαντινὸν καὶ Ἀρχαίων Ἑλληνικὸν Πολιτισμόν. Οἱ διανοοῦμενοι οὗτοι παραβλέπουσιν δυστυχῶς τὸ γεγονός ὅτι τὰ προϊόντα τοῦ λαϊκοῦ πνεύματος δὲν στηρίζονται εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ εἰς τὰ ἀπαράμιλλα ἐπιτεύγματα τοῦ Ἀρχηγαιτικοῦ Πολιτισμοῦ (ὡς τὸν ὀνομάζομεν), δηλαδὴ τοῦ Πολιτισμοῦ τῶν Μεγάλων καὶ Ἡγετικῶν Προσωπικοτήτων τοῦ πνεύματος (Ἡράκλειτος, Θαλῆς, Σωκράτης, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ἅγιος Αὐγουστίνος, Ντεκάρτ, Λάιμπνιτς, Κάντ, Γκαίτε, Χούσσερλ, κ. ἄ.), ὧν ἀποτελοῦν ἐπιστεγασματα. Αἱ Προσωπικότητες αὗται θέτουν τὴν σφραγίδα των ἐπὶ τῶν μεγάλων περιόδων τῆς Ἱστορίας, ὄχι μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων

πολιτιστικῶς χωρῶν. Αἱ ἀρχηγετικά, αἱ λαϊκά ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ἑλλη-
νικοῦ Πολιτισμοῦ ἀνὰ τὰς διαφόρους περιόδους τῆς Ἱστορίας του συνδέονται πρὸς ἀλλήλας
ὀργανικῶς καὶ συνιστοῦν ἀκριβῶς τὴν εἰδοποιὸν διαφορὰν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἄλλων Πολιτι-
σμοῦ. Ὁ σύνδεσμος οὗτος ὕφίσταται εἰς τὸν Πολιτισμὸν ὄλων τῶν ἔθνων, εἰς δὲ τὴν περίπτω-
σιν τῆς Ἑλλάδος ἀπεδείχθη ἰδίως διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σ π υ ρ ί δ ω ν ο ς Ζ α μ π ε λ ί ο υ
(1813—1881) καὶ Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ Πα π α ρ η γ ο π ο ῦ λ ο υ (1815—1891). Τὰ
δημοτικὰ τραγούδια τῆς Τουρκοκρατίας λ.χ. εἶναι ὀργανικὴ συνέχεια τῶν Ἀκριτικῶν Ἐπῶν
καὶ αὐτὰ εἶναι ἐκδήλωσις τοῦ ἀρχαίου ἠρωϊκοῦ πνεύματος, τὸ ἠρωϊκὸν δὲ πνεῦμα διαπερᾶ
ὄλας τὰς περιόδους τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ὡς δεικνυταὶ καθαρώτατα ἀπὸ τὰς Ἰδέας τοῦ
Ι. Μ α κ ρ υ γ ι ἄ ν ν η, τοῦ Θ. Κ ο λ ο κ ο τ ρ ῶ ν η καὶ τῶν συγχρόνων μαρ Γ i ἄ ν ν η
Β λ α χ ο γ ι ἄ ν ν η καὶ Νίκου Κ α ζ α ν τ ζ ἄ κ η. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Πολι-
τισμὸς δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῆ μὲ Ἱστορικὰ προηγούμενα, ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦτο ἐχαρακτη-
ρίσθη ὑπὸ τοῦ Ernest Renan ὡς «θαῦμα». Τὴν πεμπτουσίαν του συνόψισε ὁ μεγαλύτερος
φιλόλογος τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 20οῦ αἰῶνος Werner Jaeger, εἰπὼν ὅτι «διὰ τοὺς
Ἕλληνας ὁ ἄνθρωπος ἀξίζει ὄχι τὸσον δι' αὐτὸ πού εἶναι, ὅσον δι' αὐτὸ πού ἠμπορεῖ νὰ
γίνῃ» καὶ ὁ προμνησθεὶς Ἕλληνας ποιητὴς καὶ πεζογράφος Νίκος Κ α ζ α ν τ ζ ἄ κ η ς
γράφας εἰς τὴν «Ἀναφορὰ στὸν Γκρέκο» ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ φθάσῃ ὄχι μόνον ἐκεῖ
πού μπορεῖ ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἐκεῖ πού δὲν μπορεῖ, παραλληλιζόμενος πιθανῶς πρὸς τὴν περὶ
θεώσεως ἀποφιν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ καθηγητὴς Ε. Σ τ α μ ἄ τ η ς ἔλαβε ὡς ἀρχικὴν βᾶσιν τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἀπαν-
των τοῦ Ἀρχιμήδους τὴν ἔκδοσιν τοῦ Δανοῦ καθηγητοῦ I. I. Heiberg ἐμφανισθεῖσαν εἰς
τὸν οἶκον Teubner τῆς Λειψίας εἰς τρεῖς τόμους κατὰ τὰ ἔτη 1910, 1913, 1915. Ἡ παρού-
σα ἔκδοσις προσθέτει εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Α' Τόμου τὰς περὶ τῶν ἔργων τοῦ
Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς «Μαρτυρίας» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων σοφῶν, ὡς καὶ τὴν
περὶ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς βιβλιογραφίαν ἀπὸ τοῦ 1500 μέχρι τοῦ 1968 (σελ. 309—352). Τὸ
μέρος τοῦτο περιλαμβάνει ἐπίσης εὐρεῖαν ἐισαγωγὴν τοῦ κ. Ε. Σ τ α μ ἄ τ η (σελ. 1—34)
καὶ λεπτομερῆς εὐρέτηριον (σελ. 355—371) καθὼς καὶ εἰκόνας τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς εἰς
τὴν ἀρχὴν τοῦ ἡμιτόμου καὶ φωτογραφίας τῶν σχεδιαγραμμάτων τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ
δ ο υ ς ἐπινοηθέντων μηχανημάτων εἰς τὸ τέλος τοῦ ἡμιτόμου.

Ὁ δεῦτερος ἡμιτόμος περιέχει τὸν πρόλογον τοῦ καθηγητοῦ Ε. Σταμάτη, τὸν πρό-
λογον τοῦ Heiberg, τὰ ἔργα τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς περὶ Σφαίρας καὶ Κυλίνδρου, περὶ
Κύκλου μετρήσεως, περὶ Σφαιροειδέων καὶ Κωνσειδέων, καθὼς καὶ σχόλια τοῦ καθηγητοῦ
Σ τ α μ ἄ τ η (σελ. 419—510) καὶ εὐρετήριο (σελ. 511—538).

Ὁ δεῦτερος τόμος θὰ περιλάβῃ τὰ ἔργα τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς περὶ ἑλικῶν, περὶ
ἐπιπέδων ἰσοροπιῶν (βιβλία α, β), περὶ ψαμμίτου, περὶ τετραγωνισμοῦ παραβολῆς, περὶ
ὄχουμένων (Ἵδροστατική, βιβλία α' καὶ β'), περὶ Στομαχίου (ἐλάχιστα ἀποσπάσματα),
περὶ τῶν Μηχανικῶν θεωρημάτων, πρὸς Ἐρατοσθένην ἔφοδος (μέθοδος), περὶ βιβλίου λημ-
μάτων, περὶ τοῦ Βοεῖκου προβλήματος, καθὼς καὶ σχόλια τοῦ Ε ὑ τ ο κ ί ο υ εἰς τὰ ἔργα
τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς περὶ Σφαίρας καὶ Κυλίνδρου α' καὶ β', περὶ Κύκλου Μετρήσεως,
περὶ Ἐπιπέδων ἰσοροπιῶν α' καὶ β' (βλ. τ.Α'Ι, σελ. XXI—XXII). Ὁ αὐτὸς τόμος θὰ περι-
λάβῃ παρατηρήσεις συγχρόνων ἐπιστημόνων περὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς (βλ.
τ.Α'Ι, σελ. 16). Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς πού θὰ περιέχῃ ὁ τόμος οὗτος
θὰ εἶναι καὶ τινὰ διασωθέντα εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν (βλ.Α Ι, σελ. 28). Συναφῶς πρὸς
τὸ σύνολον τῶν ἔργων τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς θὰ ἔπρεπε νὰ λεχθῆ ὅτι ταῦτα ἀνήρχοντο
περίπου εἰς πεντήκοντα, ἐξ αὐτῶν δὲ ἀπωλέσθησαν τὰ 25 (βλ.Α' Ι', σελ. 9—11 καὶ 33—34),
Πλεῖστα ὅσα ἐκ τῶν διασωθέντων ἔργων μετεφράσθησαν ὡς εἶναι εὐλογον εἰς ξένας γλῶσ-
σας. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐξεδόθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ε. Σ τ α μ ἄ τ η.

Ἐξ ἄλλου ἀξίαι ἐξάρσεως εἶναι αἱ δεκατρεῖς μηχανικαὶ ἀνακαλύψεις τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς
ἐκ τῶν ὁποίων γνωστοτέρα τυγχάνει ἡ τῶν κατόπτρων, διὰ τῶν ὁποίων ἕκατε τὰ
πλοῖα τῶν Ρωμαίων ἄτινα ἐπολιόρκουν τὰς Συρακοῦσας (βλ. ἀνωτ. σελ. 7—9).

Ἐπίσης ἀξιον μνείας εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ η ς ἀπέστειλε ψευδεῖς

μαθηματικές προτάσεις εις τούς μαθηματικούς τῆς Ἀλεξανδρείας, οἵτινες ἰσχυρίζοντο ὅτι εὐρίσκουν τὰ ἀδύνατα, διὰ τὴν ἐλέγξιν τῆς ἰκανότητάς των (βλ. ἄνωτ. σελ. 2 καὶ 16).

Εὐχόμεθα ὅπως ὁ Θεὸς παράσχη εἰς τὸν ἀκαμπτον καθηγητὴν Ε. Σ τ α μ ἄ τ η ς, τὸν χρόνον καὶ τὴν ψυχικὴν εὐδιαθεσίαν ὅπως ἐκδώσῃ τὸν ὑπολειπόμενον δεῦτερον καὶ τελευταῖον τόμον τῶν «Ἀπάντων τοῦ Ἀρχιμήδους».

Γ

Ἡ ὅλη ἔκδοσις τῶν Ἀπάντων τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς εἶναι ὑπὸ τεχνικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἔπισημον ἀμειψίαν. Ἡ μεγάλη πείρα τοῦ ἐκδότου ἐγγυᾶται τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν πιστότητα τοῦ Ἀρχαίου κειμένου. Ἡ μετάφρασις τόσον τῶν ἔργων τοῦ Ἀ ρ χ ι μ ῆ δ ο υ ς ὡς καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ Μαρτυριῶν ἔχει εἰς μίαν ἀπλήν, ἀπέριπτον καὶ περικομφὸν καθαρεύουσαν νεοελληνικὴν γλῶσσαν, ἥτις ἐμφανίζει τὰ ἀρχαῖα διανοήματα κατὰ τρόπον αὐθεντικὸν καὶ εὐληπτον. Τὰ σχόλια καὶ αἱ ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐκδότου εἶναι προϊόν τῆς μακροτάτης ἀναστροφῆς του πρὸς τὰ συναφῆ προβλήματα καὶ τῆς βαθείας αὐτῶν γνώσεως. Ἡ ὅλη ἔκδοσις εἶναι προηγμένη, ὑπερέχει τῶν προηγηθειῶν ἐκδόσεων τῶν ξένων καὶ ἔχει τὴν σφραγίδα τῆς αὐθεντίας καὶ τῆς διεθνούς φήμης τοῦ ἐκδότου.

Ὁ καθηγητὴς Ε. Σ τ α μ ἄ τ η ς ὡς γνήσιος καὶ ἀληθινὸς Ἕλλην διανοοῦμενος ἔπραξε εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθῆκον του, ἀφοῦ παρέχει εἰς τοὺς συγχρόνους του καὶ μεταγενεστέρους Ἕλληνας τὴν δυνατότητα τῆς «μετοχῆς» (ὑπὸ τὴν Πλατωνικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως) εἰς τὰ μαθηματικὰ ριζώματα τῶν Παλαιῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς εἰσχωρήσεως εἰς τὴν ὅλην μαθηματικὴν σκέψιν, τῆς ὁποίας ἡ σημασία καὶ ἡ ἔκτασις ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς συγχρόνου διαστημικῆς ἐποχῆς.

Καθηγητὴς Στυλ. Πουλόπουλος

Claude B. Bandaloukas: «The First Manifestations of the Managerial Thought and Movement during the Greek Antiquity». Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, Τόμος ΙΕ', Θεσσαλονίκη 1969.

Ὅπως κάθε κλάδος τοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιστητοῦ, οὕτω καὶ ὁ κλάδος τῆς ἐπιστήμης τῆς Ὄργανώσεως καὶ Διοικήσεως (Management) εἶναι προϊόν κόπου καὶ μόχθου, ἐρεῦνης πολλῶν γενεῶν. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι πρόκειται περὶ σχετικῶς νέας ἐπιστήμης, ἡ Ὄργανωτικὴ τῶν Ἐπιχειρήσεων ἔφθασεν εἰς τὸ παρὸν ἐπίπεδον κατόπιν ὀλοκλήρου ἱστορικῆς πορείας, αἱ ἀρχαὶ τῆς ὁποίας εὐρίσκονται εἰς τὴν Μινωικὴν ἐποχὴν (2800-1400 π.Χ.). Τὴν ἱστορικὴν πορείαν τῆς ἐπιστήμης ταύτης καλεῖ νὰ παρακολουθήσουν οἱ ἀναγνώσται τῆς ἀνωτέρω μελέτης ὁ καθηγητὴς κ. Κλ. Β. Μπανταλούκας. Εἰς τὸ ἱστορικὴν ὕψος πόνημά του, ὁ κ. καθηγητὴς ἀναφέρει εἰς τὸν Μυκηναϊκὸν πολιτισμὸν, τὸν Ὀμηρον, τὸν Ἡσίοδον, τὸν Σόλωνα, τὸν Πυθαγόρα καὶ τοὺς μαθητάς του, τὸν Σωκράτην, τὸν Ἀριστίππον τὸν Κυρηναῖον, τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλην, ὡς καὶ τοὺς Ἀλεξανδρινούς. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀλεξανδρινός, μέγας μαθηματικός, πρῶτος (100 π.Χ.) ἔκαμε νόξιν περὶ αὐτομάτων μηχανῶν.

Σ. Α. Σ.

Claude B. Bandaloukas: «Epistimology of Management, Especially with Application to Business». Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τόμος ΙΒ' 1970.

Ὁ καθηγητὴς κ. Κλ. Β. Μπανταλούκας, πτυχιούχος τοῦ Πανεπιστημίου Harvard καὶ διδάκτωρ τῆς Α.Σ.Ο.Ε.Ε., εἰς τὴν μελέτην του αὐτὴν εὐρίσκεται εἰς λίαν γνώριμον εἰς αὐτὸν ἔδαφος. Τὸ ἔδαφος τοῦτο ἐκαλλιέργησεν ἐπὶ ἄρκετὰ ἔτη. Τοὺς καρπούς τῆς καλλιέργειας αὐτῆς δρᾶντων οἱ σπουδασταὶ του εἰς τὴν Ἀνωτάτην Βιομηχανικὴν Σχολὴν Πειραιῶς

καί οί άναγνώσται τόσων πολλών μελετών του, μία τών όποίων είναι ή έν λόγφ μελέτη, ή όποία έδημοσιεύθ εις τήν έπιστημονικήν έπετηρίδα τής Σχολής Ν.Ο.Ε. του 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ή μελέτη αύτή καλύπτει θέματα έπιστημολογίας και μεθοδολογίας, άτινα αναφέρουνται εις τόν κλάδον τής 'Οργανώσεως και Διοικήσεως τής 'Επιχειρήσεως. 'Ο κλάδος ούτος, ύπό τό όνομα «Management», έλαβε τεραστίαν ανάπτυξιν μετά τόν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον, ιδίαι εις τās Η.Π.Α., άναχθεις εις όλόκληρον έπιστήμην, τήν 'Οργανωτικήν. Τά πορίσματα του κλάδου αύτου τυγχάνουν εύρείας έφαρμογής σήμερον παγκοσμίως, και ύπό τήν άνωτέρω έννοιαν ή διάδοσις τούτου και εις τήν Χώραν μας είναι μία άπό τās προϋποθέσεις τής οικονομικής της ανάπτυξεως 'Ο καθηγητής κ. Μπανταλούκας βοθηεί ούτω διά του άνωτέρω ποιήματος τήν διάδοσιν τών νέων ιδεών εις τό εισαγωγικόν στάδιον. Τούτο δέ διότι. έν άρχή προέχει ο καθορισμός του άντικειμένου και τό «ξεκαθάρισμα» ώρισμένων έννοιών. Πρέπει όλοι νά έχωμεν μίαν κοινήν γλώσσαν συνειρηόσεως και έρευνής εις πάντα νέον κλάδον. Εις τούτο βοθηεί ή έπί του άντικειμένου τής νέας έπιστήμης δραστηριότης του συγγραφέως.

Σ. Α. Σ.

Σ τ α ύ ρ ο υ 'Αλ. Β ο υ τ υ ρ ά : «Σκέψεις έπί τής συγχρόνου μορφής τής επιχειρήσεως», έξ άνατύπου περ. «Σπουδών», σελ. 20, Πειραιεύς, 1970.

'Ο συγγραφέυς — ό όποίος ειχεν όργανώσει και ειδικόν Φροντιστήριον διά τούς σπουδαστάς τής 'Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής, με βασικόν θέμα τήν σύγχρονον μορφήν τής επιχειρήσεως — εις τό μελέτημά του αύτό περιλαμβάνει, πρώτον μόν, τήν ύπό τούτου γενομένην εισήγησιν συναφώς πρós τά προβλήματα, τά όποία θέτει ή επιχείρησις εις τέν σημερινόν κόσμον, με άνάλυσιν τών έν προκειμένφ θέσεων και διδαγμάτων διατρεπών παγκοσμίως προσαπικότητων τής οικονομικής έπιστήμης· δεύτερον δέ, σύνοψιν τών αναπτυχθεισών, κατά τό αναφερόμενον φροντιστήριον, άπόψεων, ώς και συναγωγήν ώρισμένων, χαρακτηριστικών συμπερασμάτων έκ τής όλης συζητήσεως περί τό θέμα.

Βεβαίως, ό κ. Στ. Βουτυράς, δέν περιορίζεται νά μεταφέρη, άπλώς, τās άπόψεις τών άλλων, αλλά και με γνώσιν και άνεσιν του όλου θέματος, προβαίνει ό ίδιος διαπιστώσεις και έκθέτει αντίληψεις, όμολογουμένως άξίαι πολλής προσοχής, ιδίως άπό μέρους τών παραγόντων τής επιχειρηματικής δράσεως έν 'Ελλάδι, εις τούς όποιους, άλλωστε, φυσικώς άπόκειται ή ευθύνη, αλλά και τό χρέος, τής κατά τά σύγχρονα οικονομικά και τεχνολογικά δεδομένα όργανώσεως τής μορφής τών επιχειρήσεων αύτών.

Σ.Α.Β.

Γ ε ω ρ γ ί ο υ Φ. Κ ο υ τ σ ο υ μ ά ρ η : «Διαρθρωτικά ξεελίξεις και αναπτυξιακά προβλήματα τής ελληνικής βιομηχανίας» έξ άνατύπου (σελ. 15, 'Αθήναι, 1970).

'Ο συγγραφέυς έπραγματεύθ έν άναφερόμενον έν τφ τίτλω θέμα του, τό πρώτον, ώς όμιλίαν του εις ειδικόν σεμινάριον του Τεχνικού 'Επιμελητηρίου τής 'Ελλάδος, έξέδωκε δέ τό κείμενον του έξ άνατύπου περιοδικού.

'Επιστημονικώς ξεειδικευμένος εις τά θέματα οικονομικής ανάπτυξεως και έμβριθής μελετητής τής πορείας τής ελληνικής βιομηχανίας, ώς βασικού συντελεστού τής προαγωγής τής έν γένει οικονομίας τής χώρας μας, ό κ. Γ. Κουτσουμάρης ξεετάζει, εις τό μελέτημά του αύτό, τās διαρθρωτικές ξεελίξεις, αι όποίαι διαμορφούνται, και τά άνακύπτοντα διά τήν ανάπτυξιν τής ελληνικής βιομηχανίας προβλήματα.

Με όξειαν κρίσιν και βάσει άντικειμενικών στοιχείων, δίδει σαφή εικόνα τής σημερινής πραγματικότητος ώς πρós τήν έκβιομηχάνισιν τής 'Ελλάδος, έπισημαίνων, όχι μόνον, τά έγγενή προβλήματα και τās άντιμετωπιζόμενας δυσχερείας, αλλά και τά κατ' αύτόν ένδεικνυόμενα πρós έπίλυσιν τών μόν και ύπερπήδησιν τών δέ.

'Ο συγγραφέυς τονίζει ξεχωριστά τήν σημασίαν και τήν ανάγκην, όπως προγραμ-

ματισθή επί συγχρόνων δεδομένων ή άνωτάτη έκπαίδευσις εις τόν οικονομικόν τομέα, ώστε νά καταρτισθοῦν αξία ήγετικά στελέχη. έκ τών όποίων ή ελληνική βιομηχανία νά άντλή τó ανθρώπινον δυναμικόν αύτης εις τήν έξόρμησιν της πρòς τήν πλήρη άνάπτυξιν και καταξίωσίν της.

Σ.Α.Β.

J. Parry Lewis : «Είσαγωγή εις τά Μαθηματικά τής Οικονομικής 'Αναλύσεως», Τόμος Ι. Μετάφρασις Κ. Γ. Δρακάτου, 'Εκδόσεις Παπαζήση, 'Αθήνα 1971, σελ. 301 + XIX.

'Η άνωτέρω μετάφρασις του λίαν γνωστού και εύκολοκατανοήτου βιβλίου του Parry Lewis, είναι προϊόν τής άόκνου προσπάθειάς του καθηγητού κ. Δρακάτου. 'Ο κ. Δρακάτος άνήκει εις τήν νέαν γενεάν τών καθηγητών και όπως φαίνεται ή προσπάθειά του είναι νά εμπλουτίση τήν 'Ελληνικήν βιβλιογραφίαν μέ νέα συγγράμματα και νά βοηθήση τούς περι τήν οικονομικήν άσχολουμένους και τούς σπουδαστάς.

'Η έκ μέρος του κ. καθηγητού έπιλογή πρòς μετάφρασιν του συγγράμματος του καθηγητού Lewis θεωρείται έπιτυχής, δεδομένου δι τείναι γραμμένον κατά τρόπον, όπως εις τόν πρόλογον λέγει ό κ. Δρακάτος, έπιτρέποντα τήν παρακολούθησιν του και υπό τών μη έχόντων Ισχυρόν μαθηματικόν ύπόβαθρον.

'Ο πρώτος τόμος τής μεταφράσεως περιλαμβάνει τά έξης μέρη:

I. 'Αλγεβρα (στοιχεία άλγέβρας)

II. Τριγωνομετρία και γεωμετρία

(Στοιχεία τριγωνομετρίας και άναλυτικής γεωμετρίας άπαραίτητα διὰ τήν σπουδήν τών γνωστών «καμπύλων» τής οικονομικής θεωρίας)

III. 'Απειροστικός λογισμός.

'Ο πρώτος τόμος περατοῦται μέ τά όλοκληρώματα και τās σειράς McLaurin και Taylor.

'Όπως φαίνεται τά θέματα τής γραμμικής άλγέβρας (άλγεβρα μητρών), τών διαφορικών εξισώσεων, τών εξισώσεων διαφορών και τής θεωρίας τών συνόλων θά περιληφθοῦν εις τόν δεύτερον τόμον τής μεταφράσεως. 'Ετσι θά όλοκληρωθή τó έργον, τó όποιον θά είναι λίαν χρήσιμον διὰ τόν 'Ελληνα σπουδαστήν τής οικονομικής έπιστήμης.

Σ.Α.Σ.

Κλαυδίου Β. Μπανταλούκα : «Μικρο - Οικονομική 'Οργανωτική Παραγωγής και Διανομής 'Αγαθών». Πειραιεύς, 'Εκδοσις β', βελτιωμένη, Γραφείου Οικονομικών 'Ερευνών 'Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς, 1971. Σχήμα 8ον, σελίδες 264.

Εις προηγούμενον σημειώμά μου, δημοσιευθέν εις «Σπουδάς» (τεύχος 5, 1970, σελ. 921 - 3), άνεφέρθην εις τόν πρώτον τόμον τής έργασίας του Καθηγητού κ. Κλαυδίου Β. Μπανταλούκα, υπό τόν τίτλον : «'Οργανωτική τών 'Επιχειρήσεων, Διοικητική και 'Επιτελική» (Πειραιεύς, 1960, σσ. 264). 'Ελαβον ήδη τόν δεύτερον τόμον, υπό τόν έν έπικεφαλίδι τίτλον.

'Ενώ, από καθαρώς θεωρητικής πλευράς, ή μικρο - οικονομική έπιδιώκει τήν θέσιν του προβλήματος τής μεγιστοποιήσεως τών έπιδιώξεων του μικροκόσμου τών ατόμων και έπιχειρήσεων έντός του πλαισίου τής οικονομικής δραστηριότητας, ό άνά χείρας τόμος έπιδιώκει όχι τόν καθορισμόν του έπιδιωκομένου σκοπού, αλλά πώς ό τεθεις σκοπός δύναται νά έπιτευχθή μέ Ικανοποιητικά άποτελέσματα. 'Ενώ ή θέσις του προβλήματος - έργον τής θεωρίας - άποτελεί βασικόν βήμα, ή Ικανοποιητική έπίλυσις του είναι ίσησ σπουδαιότητος και συμπληρωματικού χαρακτήρος. 'Η μελέτη τής όργανώσεως τής άκολουθητέας διὰ τήν έπίλυσιν πορείας, άποτελεί τó άντικείμενον μελέτης του υπό κρίσιν τόμου.

'Η έπίτευξις του έπιδιωκομένου άποτελέσματος, δηλαδή ή σχετική μεγιστοποίησις και άριστοποίησις τής άποδόσεως τής έπιχειρηματικής ενεργείας, δέν είναι ζήτημα τύχης.

Ἄπαιτεί αὕτη προπαρασκευήν, ἡ ὁποία προϋποθέτει τὴν ἐπίλυσιν σειρᾶς δυσκόλων προβλημάτων, ὅπως τὸ πρόβλημα ἐκλογῆς τῆς τοποθεσίας ἐγκαταστάσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦ μεγέθους ἐν συγκρίσει μὲ τὰς ἀνάγκας τὰς ὁποίας θὰ κληθοῦν νὰ ἐξυπηρετήσουν καὶ τοῦ εἴδους τοῦ ἀγοραστικοῦ κοινοῦ.

Τὸ θέμα τῆς τοποθεσίας ἐγκαταστάσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἔχει ἀπασχολήσει σοβαρῶς τὰς ὀργανωτικὰς δυνάμεις, κυρίως τῶν οἰκονομικῶς προηγμένων χωρῶν, διότι εἶναι αὐτοῦτον ὅτι ἡ καλὴ τοποθεσία καὶ ἡ μελέτη καὶ κατανοήσις τῶν ἀναγκῶν τοῦ περιβάλλοντος, ἀποτελοῦν τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς ἐπιτυχίας των.

Δεύτερος παράγων μελέτης εἶναι ἡ προσεκτικὴ ὀργάνωσις τοῦ χώρου ἐργασιῶν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κινοῦνται οἱ συντελεσταὶ τῆς παραγωγῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος. Προσεκτικὴ ὀργάνωσις χρησιμοποίησεως τοῦ χώρου, ὄχι μόνον θὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπώλειαν χρόνου, ἀλλὰ μὲ τὴν δημιουργίαν εὐρυχωρίας καὶ εὐχαρίστου περιβάλλοντος θὰ πραγματοποιηθῇ ἠὺξημένη παραγωγικότης, μέσφ οἰκονομίας χρόνου, ἀποφυγῆς ἀτυχημάτων καὶ δημιουργίας ἐργατικῆς ἐνθουσιασμοῦ, ἀπαιρητότου παράγοντος διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν τεθέντων σκοπῶν (σελ. 6 - 33).

Ἀπὸ πλευρᾶς προσωπικοῦ, βασικὸς παράγων δι' ἐπιτυχή ὀργάνωσιν εἶναι ἡ ἐνημέρωσις τοῦ προσωπικοῦ δι' ἀκριβοῦς καθορισμοῦ τῶν καθηκόντων τῶν ἐργαζομένων καὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον αἱ διάφοροι εἰδικότητες θὰ εἶναι προσिताί, τὴν ἀκριβῆ ὥραν εἰς τὸ ἀκριβὲς μέρος, διὰ νὰ ἀποτελέσουν τμημα τῆς παραγωγικῆς προσπάθειας χωρὶς συγκρούσεις ἀλλὰ βᾶσει καλῶς μελετημένου καὶ καλῶς κατανοουμένου σχεδίου, πραγματοποιουμένου μόνον κατόπιν πλήρους κατανοήσεως τῶν ἀπαιτουμένων συντελεστῶν δι' ἀδιατάρακτον καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας.

Δὲν εἶναι ἀρκετὸς ὁ προσδιορισμὸς τῶν καθηκόντων καὶ τοῦ ρόλου ἐκάστου τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Ὁ ρόλος πρέπει νὰ βασιζέται εἰς δυνατότητα πραγματοποίησεως, βᾶσει ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐργαζομένων καὶ γνώσεως ἐκ μέρους των τῆς δυνατῆς συνεισφορᾶς των (σελ. 33 - 72).

Ἡ ἐκλογή τῆς τοποθεσίας ἐγκαταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ κατάταξις τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς, βᾶσει ἐμπεριστατωμένης μελέτης, ἐνῶ ἀποτελοῦν σοβαρὰς ἐπιδιώξεις τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιστήμης, θὰ ἦσαν ἀνελεπίεις ἐὰν δὲν ἐνισχύοντο μὲ προσεκτικὴν μελέτην καὶ ἐκλογὴν τῶν ἀπαιτουμένων ὑλικῶν καὶ τῶν μηχανικῶν μέσων, ὡς καὶ μὲ τὴν δημιουργίαν ἀποθεμάτων πρὸς ἀποφυγὴν δυσκολιῶν λόγφ στενότητος τοῦ ἐνὸς ἢ ἄλλου τῶν συντελεστῶν. Ἐπιπροσθέτως, ἡ ἀποθεματοποίησις αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ μὲ ἐπιστημονικὸν τρόπον, ὥστε νὰ μὴ προξηνηθοῦν ἀπώλεια χρόνου καὶ περιττὰ ἐξοδα, λόγφ ἀδυναμίας ὁμαλῆς καὶ ἀποτελεσματικῆς χρησιμοποίησεώς των. Ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται προσεκτικῶς μὲ τὰ προβλήματα αὐτὰ (σελ. 73 - 90) καὶ ἀποκαλύπτει τὰς δυσκολίας αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν τὴν ἐπισταμένην μελέτην των διὰ τὴν οἰκονομικὴν λειτουργίαν τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ ἐπίλυσις ὄλων τῶν ἀνωτέρω προβλημάτων, προϋποθέτει δυναμικὴν παρακολούθησιν καὶ προσαρμογὴν πρὸς τὰς συνεχῶς μεταβαλλομένας συνθήκας τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος (σελ. 91 - 110).

Ὁ μηχανισμὸς μεταφορᾶς καὶ γενικῶς διανομῆς τῶν προϊόντων ἢ ὑπηρεσιῶν ἀπὸ τῶν κέντρων παραγωγῆς πρὸς τὸ ἀγοραστικὸν κοινόν, ἀποτελεῖ ἐπίσης σκοπὸν τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιστήμης, ἡ ὁποία πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὕτην ἔχει ἀντιμετωπίσει ἐξ ἴσου δύσκολα καὶ περίπλοκα προβλήματα, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι, τοῦ καθορισμοῦ ποιότητος τῆς προτυποποίησεως τοῦ προϊόντος, τοῦ ἐλέγχου ποιότητος, τῆς συσκευασίας, τῆς ἐνημερώσεως καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ καταναλωτικοῦ καὶ γενικῶς τοῦ ἀγοραστικοῦ κοινοῦ κλπ.

Αἱ χρησιμοποιούμεναι μέθοδοι διὰ τὴν τοιαύτην ἐκπαίδευσιν, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν προβολὴν τῶν ἀγαθῶν, παρουσιάζουν προβλήματα τὰ ὁποῖα εἶναι ἐξ ἴσου σοβαρὰ, ὅσον καὶ τὰ ὀργανωτικὰ προβλήματα τῆς παραγωγῆς. Θὰ ἔλεγον μάλιστα ὅτι ταῦτα εἶναι περισσότερον σοβαρὰ καὶ ἐπείγοντα, διότι τὰ προϊόντα περιμένουν εἰς τὰ χεῖρια μας καὶ ἂν δὲν διαθεθοῦν κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον, ὅσα καὶ ἂν ἔχη κατορ-

θάσει έως τώρα ή οργανωτική προσπάθεια, θά άποβοϋν επί ματαίω, λόγω μη οικονομικής διαθέσεως τών προϊόντων (σελ. 111 - 189).

Πάσα οργανωτική προσπάθεια πρέπει νά βασίζεται εις τμήμα μελετών. Με τó θέμα αυτό άσχολεΐται τó τελευταίον μέρος τοϋ βιβλίου, ένθα έκτίθεται και ή σχετική μεθοδολογία έρεϋνης τών συνθηκών τής άγοράς και γενικώς τής οικονομίας (σελ. 190 - 257).

Τó παρόν είναι κριτικόν σημείωμα. Προσεπάθησα έως έδω νά παρουσιάσω εις τόν άναγνώστην τήν λογικήν συνέχειαν τών προβλημάτων τά όποια οί οργανωται τών έπιχειρήσεων έχουν νά άντιμετωπίσουν, όπως τά βλέπει ó συγγραφεύς.

Εις τοιούτου είδους βιβλία είναι εύκολον νά άνευρεθοϋν σημεία με τά όποια συμφωνοϋμεν, ώς και σημεία διαφωνιών. Δέν πρόκειται νά ξετάσω έδω έναν προσωπικώς συμφωνώ ή διαφωνώ. 'Η βασική παρατήρησις τήν όποίαν θέλω νά κάνω είναι, ότι είναι εύκολον νά έπωμεν άν κάτι τó όποίον βλέπομεν, μάς άρέσει ή δέν μάς άρέσει, έχομεν τó άντικείμενον κριτικής έμπρός μας. Τó βλέπομεν, τó ξεετάζομεν και άποφαινόμεθα κατά τόν έναν ή τόν άλλον τρόπον. Συμβαίνει πάντοτε. 'Αλλά ó άσχολούμενος με πρωτοποριακήν έργασίαν δέν έχει υπόδειγμα, τó όποίον ν' άκολουθήση. Πρέπει νά δημιουργήση τó υπόδειγμα. Παρατηρεί, άνακαλύπτει τó κενόν, συγκεντρώνει, οργανώνει και παρουσιάζει κάτι τó όποίον δέν υπήρχε. Δίδει μορφή εις τó Χάος. Είμαι εύτυχής νά διαπιστώσω ότι ή έργασία τοϋ Καθηγητοϋ κ. Μπανταλοϋκα, άποτελεί τοιούτου είδους πρωτοποριακήν προσπάθειαν. Φυσικόν είναι ή έργασία του νά προκαλέση έγκρισιν ή μη πλήρη ίκανοποίησιν, αλλά μάς διδει μίαν βάσιν με τήν όποίαν νά άρχίσωμεν και άπό τής όποιάς νά κινηθώμεν.

Τó βιβλίον τοϋτο τοϋ Καθηγητοϋ κ. Μπανταλοϋκα, ένω δέν άρνεΐται βοήθειαν εις τόν 'Επιχειρηματίαν ή τόν Δημόσιον Λειτουργόν, άπευθύνεται κυρίως πρós τόν φοιτητήν, πρós τόν οργανωτήν τοϋ μέλλοντος και τοϋτο δημιουργεί δύσκολα προβλήματα, διότι ó φοιτητής δέν έχει τήν κατανόησιν τοϋ έπιχειρηματίου. Πρέπει νά τόν άρρωμεν άπό τήν άρχήν και ή άρχή δέν βασίζεται εις πείραν και κατανόησιν: ó συγγραφεύς πρέπει νά καταστήση δυνατήν τήν κατανόησιν.

Προσωπικώς θά ήθελα νά ίδω τόν δεύτερον ύπό κρίσιν τόμον νά χωρισθί εις δύο περισσότερον περιεκτικους τόμους, δηλαδή τόν τόμον τόν άναφερόμενον εις τήν 'Οργανωτικήν τής παραγωγής και εις τόν τόμον ποϋ θά ήσχολεΐτο εύρύτερον με τήν 'Οργανωτικήν τής διανομής ή διαθέσεως τών προϊόντων. 'Η παρατήρησις μου αυτή πάντως δέν άφαιρεί τίποτε άπό τόν έπιστημονικόν και εκπαιδευτικόν χαρακτήρα τοϋ νέου βιβλίου, τó όποίον, δια λόγους τούς όποιους έξήγησα, εύρίσκω πρωτοποριακόν και τó θεωρώ ως σοβαράν προσθήκην εις τήν 'Ελληνικήν Βιβλιογραφίαν.

Bethesda, Φεβρ. 1971

Nicholas C. Anagnos,
Professor of Economics,
Howard University

Παναγιώτου Γ. Πουλοπούλου (Καθηγητοϋ Πανεπιστημίου 'Αθηνών): «Οικονομική Θεωρία - Μικροοικονομική», Τόμος Πρώτος: Εισαγωγή εις τήν Θεωρίαν τών τιμών, 'Αθήναι 1971, Πολυγραφημένη "Εκδοσις, σελ. 195 + VIII.

Με τó άνωτέρω έγχειρίδιον, τó όποίον θέτει εις τήν διάθεσιν τών σπουδαστών τής Νομικής Σχολής τοϋ Πανεπιστημίου 'Αθηνών, και ειδικώτερα εις τó Τμήμα τών Οικονομικών 'Επιστημών, ó καθηγητής κ. Π. Παυλόπουλος, εμπλουτίζεται ή ίσχυη δια τούς σπουδαστάς βιβλιογραφία τής οικονομικής θεωρίας.

'Η άνωτέρω διαπίστωσις γίνεται ύπό τήν έννοιαν ότι μόνον κατά τά τελευταία έτη ήρχισε νά εμφανίζεται ή ανάγκη διαθέσεως εις τούς σπουδαστάς έγχειριδιών άκολουθοϋντων βασικώς τήν έπικρατούσαν εις τήν οικονομικήν έπιστήμην 'Αγγλοσαξωνικήν νοοτροπίαν. Πράγματι, τελευταίως διαπιστοϋται μία έπαινετή προσπάθεια άπό νέους καθηγητάς έμπλουτισμοϋ τής 'Ελληνικής βιβλιογραφίας με ίδια συγγράμματα ή και με μεταφράσεις γνωστών ξένων έγχειριδιών, άγνωστων και άπροσίτων κατά τήν ούσίαν και τó γράμμα εις

τους σπουδαστάς τῶν οικονομικῶν σχολῶν πρὶν ἀπὸ ἀρκετὰ ἔτη. Μὲ συνέπειαν ὁ πτυχι-
οὔχος τῶν οικονομικῶν σχολῶν τῆς χώρας νὰ ἀδυνατῆ νὰ κατασκευάσῃ ἐν ἀπλοῦν διά-
γραμμα πού ἐμφανίζει τὴν ἰσορροπίαν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀγαθῶν.

Κάτω ἀπὸ τὸ πρῆμα τῶν ἀνωτέρω πρέπει νὰ ἐπαινῆται κάθε προσπάθεια ἐπιμελη-
μένης καὶ συστηματικῆς παρουσιάσεως οικονομικῶν συγγραμμάτων, ὡς τὸ ἀνωτέρω, τὸ
ὁποῖον φυσικὰ πρόκειται νὰ συμπληρωθῆ καὶ μὲ ἄλλους τόμους διὰ νὰ ἀποτελέσῃ πλήρες
σύγγραμμα μικροοικονομικῆς θεωρίας.

Ὁ παρουσιαζόμενος Α' τόμος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕξ κεφάλαια. Τὸ Πρῶτον Κεφάλαιον
εἰσάγει τὸν σπουδαστὴν εἰς τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης, τὰς
βασικὰς ἐννοίας τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν οικονομικῶν μέσων, ὡς καὶ τὸ πρόβλημα τῆς οἰκο-
νομικῆς ἐπιλογῆς.

Τὸ Δεύτερον Κεφάλαιον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς θεσμολογικὰ καὶ ὀργανωτικὰ προβλήματα.
Ἦτοι, ἀναφέρεται εἰς τὴν ὀργάνωσιν, τὰς βασικὰς λειτουργίας τοῦ οικονομικοῦ συστήματος,
εἰς τὸν μηχανισμόν τῆς Ἀγορᾶς, καὶ τὰς διαφόρους μορφὰς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως.

Τὸ Τρίτον Κεφάλαιον ἀναφέρεται εἰς τὰ μεθοδολογικὰ προβλήματα τῆς οικονομικῆς
θεωρίας. Σκοπιμῶς, ἴσως, ὁ συγγραφεὺς ἄφησε τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ διὰ τὸ τρίτον κεφά-
λαιον διὰ νὰ δοθῇ πρῶτον εὐκαιρία εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ κάμῃ τὴν γνωριμίαν του μὲ
ὠρισμένας βασικὰς ἐννοίας. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἶναι ἀπλᾶ γραμμένον διὰ νὰ γίνῃ ἀντιλη-
πτὸν ἀπὸ τὸν πρωτοετῆ σπουδαστὴν, λόγῳ τῆς δυσκολίας πού παρουσιάζει πράγματι ὁ
κλάδος τῆς μεθοδολογίας.

Τὸ Τέταρτον Κεφάλαιον (τὸ ὁποῖον μαζὶ μὲ τὰ ὑπόλοιπα ἀπαρτίζουν τὸ Δεύτερον
Μέρος τοῦ Τόμου) ἀναφέρεται εἰς τὴν ζήτησιν. Ἰδιαιτέρα δὲ ἔμφασις δίδεται εἰς τὸ θέμα
τῆς ἐλαστικότητος τῆς ζητήσεως.

Τὸ Πέμπτον Κεφάλαιον ἀφιερῶται εἰς τὴν προσφορὰν. Καὶ τέλος τὸ Ἑκτον Κεφάλαιον
ἀναφέρεται εἰς τὸ πρόβλημα τοῦ Προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς καὶ ποσότητος ἰσορροπίας. Εἰς
τὸ Κεφάλαιον αὐτὸ παρουσιάζεται ἐπαρκῆς διαγραμματικὴ ἀνάλυσις, ἡ ὁποία διευκολύνει
τὴν ἐκ μέρους τῶν σπουδαστῶν κατανόησιν.

Σ.Α.Σ.

A. W. Stonier - D. C. Hague: «Οικονομικὴ Θεωρία - Μικροοικονομικὴ Ἀνά-
λυσις», Μετάφρασις Λοῦκῆ Ἀθανασίου, Ἐκδόσεις Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν,
Ἀθήναι 1971. Σχ. 8ον, σσ. 315.

Ἡ ἀνωτέρω μετάφρασις τοῦ γνωστοῦ ἀγγλικοῦ ἔγχειρίδιου τῶν Stonier καὶ
Hague, εἶναι ἡ πρώτη εἰς μίαν σειρὰν προγραμματισμένων μεταφράσεων γνωστῶν ἔργων
τῆς οικονομικῆς. Ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Ἀθανασίου νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν
κοινὸν πού δὲν γνωρίζει τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσῃ τὸ ἀνω-
τέρω ἔγχειρίδιον, εἶναι καθ' ὅλα ἐπαινετὴ.

Τὸ ἀνωτέρω ἔγχειρίδιον ἦτο λίαν γνωστὸν καὶ διαδεδομένον παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἀπρό-
σιτον διὰ τοὺς μὴ γνωρίζοντας, ὡς εἶπομεν, τὴν ἀγγλικὴν. Ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι
ἤκουον, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπον, τοὺς δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἴδουν περὶ τίνος πρόκειται. Ἐδῶ δὲν
πρόκειται νὰ παρουσιάσωμεν τὸ βιβλίον ἀναλυτικῶς, δεδομένου ὅτι εἶναι τόσον γνωστὸν.
Ἀπλῶς διὰ τοῦ σημειώματος αὐτοῦ συνιστῶμεν τὸ βιβλίον εἰς ὄλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι
σπουδάζουν ἢ ἔχουν πτυχίον οικονομικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐσπεροῦντο τῆς ἐπαφῆς μὲ τὸ
βιβλίον.

Σ.Α.Σ.

Pénélope Agalopoulos - Zervoyannis: «L'égalité des salaires masculins et féminins dans les États - membres de la Communauté Economique Européenne» 'Αθήναι 1970, σελ. 83.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἴσης ἀμοιβῆς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν διὰ τὴν παροχὴν τῆς αὐτῆς ἐργασίας, καίτοι θεωρητικῶς παραδεδεγμένη καὶ κοινωνικῶς ἐνδεικνυομένη, δὲν ἔχει τύχει εἰσέτι πρακτικῆς ἐφαρμογῆς εἰς ἅπαντας τοὺς τομεῖς τῆς ἐπαγγελματικῆς δραστηριότητος, παρὰ τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ὑφισταμένας Συμβάσεις καὶ Διακηρύξεις Διεθνῶν Ὁργανισμῶν (Ο.Η.Ε., Δ.Ο.Ε., Συμβ. Εὐρώπης, Ε.Ο.Κ.).

Τὰς ἐν λόγῳ Διεθνέις Συμβάσεις, καθὼς καὶ τὰς σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 119 τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης, ἀναλύει ἡ σ. εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης ταύτης ἔνθα ἐξετάζει ἐπίσης καὶ πᾶσαν ἄλλην δραστηριότητα τῆς Ἐπιτροπῆς (Commission) καὶ τῆς Συνελεύσεως (Assemblée) τῆς Ε.Ο.Κ., κατευθυνομένη εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἰσότητος τῶν μισθῶν. Κυρίως ὁμως, εἰς τὸ κεφ. 2 τοῦ μέρους αὐτοῦ, ἐρευνᾶται ἡ ὑπὸ τῶν Κρατῶν-μελῶν τῆς Ε.Ο.Κ. ληφθεῖσα πρόνοια ἐξισώσεως καὶ παρατηρεῖται, ὅτι εἰς τὰ κράτη ταῦτα, ἐξέρρεσι τῆς Ὀλλανδίας, ἡ ἰσότης τῶν μισθῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἶναι ἠγγυημένη διὰ συνταγματικῶν διατάξεων.

Ἐν ἀντίθεσι πρὸς τὸν θεωρητικὸν χαρακτήρα τοῦ πρῶτου μέρους τῆς μελέτης ταύτης εἰς τὸ δεῦτερον αὐτῆς μέρος ἐκθέτει ἡ σ. ἐν λεπτομερεῖα, βάσει στατιστικῶν δεδομένων, τὰ ἐν τῇ πράξει κρατοῦντα. Καταλήγει δὲ εἰς τὸ λυπηρὸν συμπέρασμα διὰ προηγμένας οικονομικῶς καὶ πολιτιστικῶς χώρας, ὡς εἶναι τὰ Κράτη-μέλη τῆς Ε.Ο.Κ., ὅτι ἡ τυπικῶς εἰς παντοίας διατάξεις, καὶ συνταγματικὰς ἐπι, προβλεπομένη ἰσότης ἀμοιβῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν διὰ παροχὴν τῆς αὐτῆς ἐργασίας, οὐδαμοῦ ὑφίσταται οὐσιαστικῶς.

Τέλος, ἐκφράζεται ἐν ἐπιλόγῳ ἡ εὐχή, ὅπως ἀναγνωρισθῆ διεθνῶς, τόσον εἰς τὸ δίκαιον ὅσον καὶ τὴν πράξιν, ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τῶν φύλων καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας ἀμοιβὴν. Δικαίως δέ, διότι οἰαδῆποτε διάκρισις στρεφόμενη καθ' οἰουδήποτε καὶ καὶ δι' οἰοδῆποτε, ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν.

Σ Α.Σ.

K. C. Berghns: «Wandel im Handel» *Εκδ. Betriebsw. Verlag dr Th. Gabler, Wiesbaden 1966, σελ. 224, τιμὴ πανόδετο 19.80 μάρκα.

Ὁ Κάρλ Κρίστιαν Μπέρνς, καθηγητὴς στὸ ἐλεύθερο Πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου, ἔχει προσφέρει ἀναγνωρισμένη πρωτοποριακὴ ἐργασία στὴ διαφώτιση τοῦ πλέγματος «Ἐκμετάλλευση, Ἄγορά, Ἐμπόριο» εἶναι ἐκδότης ἐδῶ καὶ κάμποσο καιρὸ τῆς ἐπιστημονικῆς σειρᾶς δημοσιεύσεων «Ἐκμετάλλευση καὶ Ἄγορά», στὸ πλαίσιο τῆς ὁποίας βγαίνει τὸ παραπάνω βιβλίον γιὰ δευτέρη φορά. Ἡ πρώτη του ἐκδόσι ἀξιολογήθηκε ἀπὸ τὸν ὑποφαινόμενο παλιότερα κι' ἀπ' ἄλλη θέσι (Βλ. «Οικονομικὸς Ταχυδρόμος», φ. 486). Ἡ παροῦσα ἐκδόσι, ἐπεξεργασμένη καὶ συγχρονισμένη προσφέρει στὸν ἀναγνώστη μιὰ σπουδαιότερη ὑπηρεσία: Σκιαγραφεῖ ἐντονώτερα καὶ ἐπικαιρότερα τὴν ἐποχὴ τῶν μεγάλων καὶ βαθεῶν ἐπιβολῶν στὸ πεδίο τῆς διανομῆς τῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἀναζήτησι νέων ἀγαθῶν, οἱ κοινωνικὲς σχέσεις ἀνάμεσα στὴν παραγωγή καὶ στὴν κατανάλωσι, οἱ σύγχρονες τάσεις συγκεντρώσεως, οἱ καινοτόμες ἀρχὲς ἐμπορικῆς συναλλαγῆς κι' ἐξασφαλίσεως τῶν πωλήσεων ἀπεικονίζουν ριζικὲς μεταβολὰς τοῦ ἐμπορίου μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Ὁ τόμος μᾶς μεταδίδει μιὰ συνοπτικὴ εἰκόνα γύρω ἀπὸ τὶς μεταβολὰς αὐτῆς, ποὺ ἂν χρειάστηκαν νὰ συντελεσθοῦν στὴν Ἀμερικὴ διὰ — τρεῖς δεκαετίες, στὴ Γερμανία ἔλαβαν χώρα μέσα σὲ λίγα σχετικῶς χρόνια. Οἱ μεταβολὰς στὴ διάρθρωσι καὶ στὶς μορφὰς τοῦ ἐμπορίου ἀποτελοῦν τὴν ἔκφρασι τῆς γοργῆς οικονομικῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς ἀναγκαίας διαδικασίας προσαρμογῆς. Διαρκῶς παρακαμζοῦν οἱ παλιοὶ τύποι τῆς διανομῆς γιὰ νὰ ἐμφανισθοῦν νέοι, ποὺ θὰ ἐξαφανισθοῦν κι' αὐτοὶ μὲ τὴν σειρὰ τους. Ἡ χαρακτηριστικὴ φράσι «τὰ πάντα ρεῖ» ἰσχύει διὰ τὴν πληθώρα τῶν ἀσταματήτων ἀνανεώσεων στὸν τομέα τοῦ ἐμπορίου, ὅπως λέγει εἰσαγωγικὰ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεύς.

Ὁ προσανατολισμὸς τῶν σημερινῶν ἐπιχειρηματιῶν πρὸς τὴν ἀγορὰ ἐκφράζεται ἐπιτυχημένα μὲ τὸν ὄρο Μάρκετινγκ. Ἡ νέα αὐτὴ τοποθέτηση προκύπτει ἀναγκαστικὰ ἀπὸ τὴν ἀντιστοιχία τῆς ἔντονης προβολῆς μιᾶς μαζικῆς προσφορᾶς ἀγαθῶν ποῦ ὀφείλεται στὸν τεχνικὸ ὀρθολογισμὸ καὶ τὸν αὐτοματισμὸ — καὶ τῶν ἀπότομα μεταβαλλομένων καὶ ὁλοένα διαφοροποιουμένων ἀναγκῶν τῶν καταναλωτῶν, ποῦ βαίνουν παράλληλα πρὸς τὸ ἀνερχόμενο βιοτικὸ ἐπίπεδο. Τὸ γεγονός αὐτὸ δημιουργεῖ ἕνα στενὸ σύνδεσμο ἀνάμεσα στὸ ἐμπόριο καὶ τὴ βιομηχανικὴ παραγωγή. Σ' αὐτὸ ἀκριβῶς ὀφείλεται καὶ ἡ μεγάλη σημασία τῆς ἔρευνας τῆς Ἀγορᾶς. Ἔτσι ἐπίσης ἐξηγοῦνται οἱ πρόσφατες ἐξελίξεις στὸ πεδίο τῆς κάθετης δεσμεύσεως τῶν τιμῶν καθὼς καὶ οἱ μεταβολὲς στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὸ ἐμπόριο καὶ τὴν παραγωγή. Μερικὲς συμβουλὲς τοῦ βιβλίου — ἄς σημειωθῆ πὼς ὁ Μπέρεϋν δὲν εἶναι ὁ μοναδικὸς συγγραφέας τοῦ ἔργου, γιατί οἱ περισσότερες συμβουλὲς προέρχονται ἀπὸ τὴν πέννα ἄλλων εἰδικῶν ἐπιστημόνων — εἶναι ἀφιερωμένες στὰ θέματα αὐτά. Ὁ ἀναγνώστης βρῖσκει κ' ἄλλες πραγματεῖες γύρω ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸ κόστος καὶ τὰ περιθώρια τοῦ ἐμπορικοῦ κέρδους, τοὺς εἰδικούς τύπους τοῦ λιανικοῦ ἐμπορίου στὴ Γερμανία καὶ στὶς ἄλλες χώρες, τὴ θεωρία τῆς ἀγορᾶς καὶ τὴν ψυχολογία τοῦ πεδίου τῆς ἀγορᾶς, τὶς νέες τάσεις χρηματοδοτήσεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς καταναλώσεως καὶ τὰ προβλήματα τῆς καθοδηγήσεως, διαφωτίσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν καταναλωτῶν.

Παρ' ὅλο ποῦ μερικὲς ἐργασίαι εἶναι σύντομες σὲ σχέση μὲ τὴν σημασία τῆς διαπραγματευομένης ὕλης, τὸ βιβλίον, σὰν σύνολο, δικαιοῦναι τὴν πρόθεση τῶν συγγραφέων καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν.

Κ.Σ.

G. D. Bond: «Financial Control for Management», Butterworth, 1970, τιμὴ £ 4.50.

Ὅπως καὶ ἡ προηγουμένη ἔκδοσις τοῦ συγγραφέως «Financial Aspects of Industrial Management», τὸ ἀνωτέρω βιβλίον σκοπὸν ἔχει νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀναγνώστην ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐπιδίδωκει μίαν στενὴν γνωριμίαν μὲ τὰς οικονομικὰς ἀπόψεις τῆς διοικήσεως. Αἱ συνθήκαι τοῦ αὔξοντος πληθωρισμοῦ καὶ ἀνταγωνισμοῦ ἐπιβάλλουν ὅπως οἱ διοικοῦντες μίαν ἐπιχείρησιν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς κερδοφόρου λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τὴν ἀνάλυσίν του ὁ συγγραφεὺς δὲν χρησιμοποιεῖ μόνον ποσοτικὰς μεθόδους, ἀλλὰ παρουσιάζει διαγράμματα καὶ ἀριθμητικὰ δεδομένα μὲ πρακτικὸν περιεχόμενον.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς 4 μέρη :

- I. Οικονομικὴ Λογιστικὴ
- II. Λογιστικὴ Ἑκμεταλλεύσεως
(Κοστολόγησις, Standard cost, προϋπολογιστικὸς ἔλεγχος, κλπ.)
- III. Ἀμοιβαὶ καὶ Κίνητρα
- IV. Βασικαὶ ἀρχαὶ ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς.

Σ.Α.Σ.

C. S. Devereil: «Marketing Management for Europe», Butterworth, 1969, τιμὴ £ 130.

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔχει θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν χαρακτῆρα. Παρέχει γνώσεις ἐπὶ προγραμματισμοῦ, πολιτικῆς καὶ ἐπιλογῆς ἀποφάσεων ἐπιχειρηματικοῦ ἐπιπέδου. Περιέχει συμβουλὰς καὶ ὕλικόν εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας πὼς νὰ αὐξήσουν τὰς πωλήσεις των, πὼς νὰ κοστολογοῦν καὶ τιμολογοῦν καὶ πὼς νὰ ὀργανώσουν τὰς ἐργασίας ἐξαγωγῶν.

Περιεχόμενα :

- 1 Ἀπαρχαὶ Marketing εἰς τὴν Εὐρώπην
2. Πηγαὶ πληροφοριῶν
3. Ἐκτίμησις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀγορῶν

4. 'Οργάνωσις Marketing διὰ τὸ ἔξωτερικόν
5. Προσωπικὸν καὶ ἐκπαίδευσις
6. Προδιαγραφαὶ καὶ σχεδιασμὸς προϊόντων
7. Προώθησις πωλήσεων καὶ διαφήμισις
8. Τιμολόγησις καὶ κοστολόγησις
9. Τεχνικαὶ διοικήσεως ἐπιχειρήσεως καὶ Marketing εἰς τὸ ἔξωτερικόν.

Σ. Α. Σ.

W. Engelhardt καὶ H. Raffée: «Grundzüge der Doppelten Buchhaltung»
Μέγος πρῶτο. Ἐκδ. Betriebs Wirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler, Wiesbaden,
1966, σελ. 167, τιμὴ χαρτόδετο 14.50, πανόδετο 17.50 μάρκα.

Ὁ τομέας τῶν ἐπιχειρηματικῶν Λογαριασμῶν ποὺ περιλαμβάνει, ὡς γνωστόν, τὴ Λογιστικὴ, Κοστολόγησις Στατιστικὴ καὶ τὸν Προγραμματισμὸν, ἀποκτᾷ ὄλοένα καὶ μεγαλύτερη σημασίαν. Τὸ μέγεθος τῶν ἐπιχειρήσεων π.χ. ποὺ ὀδηγεῖ σὲ ἀνάλογη μείωσις τῆς ἐποπτικῆς ἱκανότητος τῶν ἐπιχειρηματικῶν διαδικασιῶν εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς λόγους ποὺ ὑπογραμμίζουν τὴ σημασίαν αὐτῆ. Τὴ Λογιστικὴ θὰ μπορούσε κανεὶς — χονδρὰ κοιταγμένα — νὰ τὴ χαρακτηρίσῃ σὰν ἕνα χρονικὸ Λογαριασμὸν, σὰ μιὰ καταγραφή τῶν γεγονότων τῆς ἐπιχειρήσεως στὴ διαδρομὴ τοῦ χρόνου. Καταστρώνεται κατὰ κανόνα σύμφωνα μὲ ὠρισμένους χρονικὸς περιόδους, ἀπὸ τις ὁποῖες ὁ πῖθὸς γνωστὸς εἶναι ὁ ἐτήσιος ἀπολογισμὸς. Αὐτὴ ἡ λογιστικὴ εἶναι ταυτόχρονα Ἐπιστήμη καὶ Τεχνικὴ. Ἡ σχετικὴ ἐπιστημονικὴ βιβλιογραφία εἶναι σημαντικὴ. Ἄλλὰ αὐτὴ εἶναι εἴτε — ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ μεγαλύτερο μέρος της — κομμένο στὰ σχολικοεκπαιδευτικὰ μέτρα καὶ ἀνάγκες, ὅποτε λείπει ἀναγκαστικὰ ἡ ἀπαραίτητη ἐπιστημονικὴ ἐμβάθυνση γιὰ τοὺς φοιτητὲς τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν, εἴτε ἔχει σὰν κύριον ἀντικείμενον τὴν ἐπιστημονικὴ διείσδυση τῶν λογιστικῶν προβλημάτων, ὅποτε βρίσκει μόνον περιθωριακὴ θέσις ἢ ἔκθεσις τῆς λογιστικῆς Τεχνικῆς. Οἱ συγγραφεῖς τοῦ ὑπὸ κρίση βιβλίου, ποὺ εἶναι ἐπιφορτισμένοι ἀπὸ πολλὰ χρόνια μὲ τὴ διεξαγωγὴ ἀσκήσεων καὶ σεμιναρίων πάνω στὴ Λογιστικὴ στὸ Πανεπιστήμιον Γκαίτε τῆς Φραγκφούρτης, προσπαθοῦν νὰ καλύψουν τὸ κενὸ αὐτό. Ὁ ἀναγνώστης ἔχει στὰ χέρια του μιὰ καλὴ ἔκθεσις τῆς Τεχνικῆς τῆς Λογιστικῆς καὶ ταυτόχρονα καὶ μιὰ καλοθεμελιωμένη εἰσαγωγὴ στὶς θεωρητικὰ βασικὰ ἀρχές. Χωρὶς ἀκριβῆ γνώσις τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τῆς Τεχνικῆς τῆς Λογιστικῆς κατατᾷ ἑξαιρετικὰ ἐπίμοχθη ἢ κατανόηση τῶν λογιστικῶν ἀναλυτικῶν — θεωρητικῶν σχέσεων. Ὅποιοι φυσικὰ περιμένει ἀπὸ τὸ βιβλίον μιὰ ἐπιτυχημένη σύνθεσις ἀνάμεσα στὴν ἔκθεσις τῆς Τεχνικῆς τῆς Λογιστικῆς καὶ τῆς θεωρητικῆς ἐμβασθύνσεως της δὲν θὰ ἰκανοποιηθῆ ἀπόλυτα στὴν προσδοκίαν του. Ὅ,τι προσφέρει τὸ βιβλίον εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἀκριβῶς χρειάζεται ὁ φοιτητὴς. Ἄλλὰ καὶ γι' αὐτόν, ποὺ θέλει νὰ πρωτογνωρίσῃ τὴν ὕλη, τὸ βιβλίον παρουσιάζει ἕνα εὐρύτερον πλεονέκτημα. Δὲν ἀπαιτεῖ σχεδὸν καθόλου λογιστικὰς γνώσεις. Τὸ βιβλίον, τέλος, παρέχει στὸν ἀναγνώστη τὴ δυνατότητα τῆς τελειοποιήσεως τῶν γνώσεων ποὺ τοῦ μεταδίδει μὲ τὴ βοήθεια πρακτικῶν ἀσκήσεων. Αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ σκοπὸ ἐκπληρώνει τὸ παράρημα στὸ τέλος τοῦ βιβλίου, ὅπου παρατίθενται πολλὰ παραδείγματα ἀσκήσεων καὶ οἱ λύσεις τους.

Ἡ λογιστικὴ καταγραφή τῶν ἐκτάκτων περιπτώσεων χρηματοδοτήσεως καθὼς καὶ ἡ λογιστικὴ ἀπεικόνισις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγικῆς διαδικασίας θὰ ἀποτελέσουν τὰ θέματα τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ παρόντος βιβλίου.

Κ. Στυλιδιώτης

John Fraim: «Transportation and Distribution for European Markets», Butterworth, 1970, τιμή £ 2,25.

Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς Βρετανοὺς ἐξαγωγεῖς καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ νὰ κατατοπίσῃ τοὺς ἐπὶ τῶν δυνατοτήτων ἐξαγωγῆς πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἀγορὰν. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐνδεχομένως νὰ ἐνδιαφέρῃ κάθε ἐξαγωγέα, ὁ ὁποῖος ἐνδιαφέρεται νὰ ἐξάγῃ πρὸς τὴν Εὐρώπην.

Περιεχόμενα τοῦ βιβλίου :

A. Μεταφοραὶ

1. Εἰσαγωγή
2. Μέθοδοι μεταφορῶν εἰς Εὐρώπην :
3. Πρακτορεῖα ἀποστολῆς
4. Λειτουργίαι λιμένων εἰς Ἡν. Βασιλεῖον καὶ ἐπιβαρύνσεις.
5. Εὐκολίαι λιμένων
6. Κινήσεις πρὸς τὴν Εὐρώπην
- B. Διανομὴ
7. Ἡ προσέγγις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν
8. Ἐπιλογὴ μεθόδων διανομῆς ἀγαθῶν
9. Ἴδρυσις ἐταιριῶν εἰς τὴν Εὐρώπην
10. Πρότυπα διανομῆς εἰς τὴν Εὐρώπην.

Σ.Α.Σ.

T. Grimm: «China und Südostasien in Geschichte und Gegenwart», Έκδ. Westdeutscher Verlag Köln und Opladen, 1966. σελ. 43.

Στὸ πλαίσιο τῶν δημοσιεύσεων τῆς ὁμάδος ἐργασίας Ἐρευνῶν τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ κράτους τῆς Βορείου Ρηνανίας - Βεσφαλίας, πού βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ τοπικοῦ πρωθυπουργοῦ, ἐξεδόθη τὸ μικρὸ βιβλίον με ἐντολὴ τοῦ ὑφυπουργοῦ Καθ. L. Brandt. Στὴν 120ῆ συνεδρίαση τῆς ὁμάδος τοῦ Τμήματος «πνευματικῆς ἐπιστῆμης» ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Μπτόχουμ Γκριμ μίλησε γιὰ τὴν Κίνα καὶ τὴ νοτιανατολικὴ Ἀσία κά-
νοντας μιὰ σύντομη ἀλλὰ μεστή ἀναδρομὴ στὴν ἱστορία μέχρι σήμερα. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ὁμιλία καὶ ἡ συζήτηση, πού ἐπακολούθησε, ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τῆς δημοσιεύσεως. Κάθε τι, πού γράφεται σήμερα γιὰ τὴν περιοχὴ αὐτὴ τοῦ κόσμου καὶ ἰδιίτερα γιὰ τὴν Κίνα, ἀποκτᾷ βαρῦτητα καὶ σημασία γιὰ κάθε ἱστορικὰ καὶ πολιτικὰ ἐνδιαφερόμενον ἀνθρώπο.
Ἡ φλέγουσα ἐπικαιρότητα συνδυάζεται με τὰ ἱστορικὰ δεδομένα καὶ οἱ διαπιστώσεις, πού προκύπτουν, ἰδίως ἀναφορικὰ με τὴν Κίνα, μᾶς δίνουν τὴ δυνατότητα μιᾶς μικρῆς πρόβλε-
ψης γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ μέλλοντος ὄχι μονάχα τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρου τοῦ κόσμου. Πολλοὶ ἀνθρώποι αἰσθάνονται μιὰ ἀόριστη ἀπειλὴ ἀπὸ τὴν Ἀνατολή. Οἱ τε-
ράστιες ἀνθρώπινες μᾶζες γεννοῦν τὸ φόβον κι ἢ σκοτεινὴ προφητεία, πὼς κάποτε οἱ Μογ-
γῶλοι — ὄχι στὸ ἄμεσον ἀλλὰ στὸ μακρινὸ μέλλον — θὰ ξεχυθοῦν πάνω ἀπὸ τὴν ἀνθρωπώ-
τητα προέρχεται κατὰ κύριον ἴσως λόγον ἀπὸ τὴν πικρὴ συνείδηση τῆς ἐσωτερικῆς ἀστά-
θειας τῆς σημερινῆς εὐρωπαϊκῆς ζωῆς. Τὴν τελευταία προχριστιανικὴ χιλιετηρίδα ἀνθῆσε
στὴν Κίνα μιὰ πνευματικὴ ζωὴ, πού θὰ μπορούσε καεὶς χωρὶς ἄλλο νὰ τὴ συγκρίνῃ με
τὴν ἑλληνικὴ. Ἴσως τότε οἱ Κινέζοι νὰ μᾶς εἶχαν πλησιάσει πνευματικὰ ὅσο ποτὲ στὴν κα-
τοπινη ἱστορία τους. Οἱ δρόμοι τους χωρίσαν ἀπὸ τοὺς δικούς μας, ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ
μᾶς ὅλο καὶ πιὸ πολὺ γιὰ νὰ κλειστοῦν στὸ χῶρον τοῦ δικοῦ τους μεγαλείου, τῆς δικῆς
τους πολιτικῆς καὶ πολιτιστικῆς συνειδήσεως, πού εἶχε ἱμπεριαλιστικὰ χαρακτηριστικά, στὴ
δικὴ τους τέχνη. Οἱ Κινέζοι μᾶς ἔφεραν τὴν τέλεια σοφία, τὴ μεγάλη τέχνη, ἕνα βαθιὰ ρι-
ζωμένο τρόπο ζωῆς, ἀλλὰ μᾶς ἔδειξαν πὼς εἶναι ἱκανοὶ καὶ γιὰ τὴν βαρβρότητα ὄχι μόνο
ἐναντία στοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ ἐναντία στὸν ἑαυτό τους. Τὰ πρόφωτα δραματικὰ γεγο-
νότα μιλάνε εὐγλωττα.

Ἐκ τῆς κάθοδο κίονας τῶν λαῶν στήν προϊστορική ἐποχή — μιά κάθοδο, κατά τὰ ἄλλα, πού εἶχε τήν ἀφειρηρία τῆς ἀπό τὸ Βορρᾶ καί κατέληγε στό Νότο — ἡ συγκυρία βασικά δὲν ἄλλαξε. Ἡ κατάσταση χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴ στάση ὄλων τῶν ἀνίσχυρων γειτόνων ἀπέναντι στὸν ἕνα, τὸν ἰσχυρό. Ἡ ἱμπεριαλιστική ἐπέκταση τῆς Κίνας πρὸς τὴν νοτιοανατολική Ἀσία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Μογγόλων καί μέχρι σήμερα ὑπῆρξε βασικά ἐμμεση. Ὁ συγγραφέας λείπει χαρακτηριστικά πῶς καμμιά λεγεῶνα, δὲν παρήλασε μέσα ἀπ' αὐτὲς τὶς χώρες, κανένας Κινέζος Διοικητὴς δὲν τοποθετήθηκε στὶς πρωτεύουσές τους.

Ἡ κατάκτηση τῆς Ἰνδίας ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς τὸν 18ον αἰῶνα καί ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐξάπλωση στήν νοτιοανατολική Ἀσία τὸν 19ο μαζί μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῶν σχέσεων ἐπικοινωνίας καί τῆς ἀπότομη καί ξαφνικὴ ἀνοδο τῆς Ἰαπωνίας στὴ σκηνή, δημιούργησαν μιά νέα κατάσταση. Ὅλα αὐτὰ μαζί μὲ τὸν τεχνικὸ πολιτισμὸ τῆς Δύσεως ἐπηρεάζουν καί καθορίζουν τὴ σημερινὴ κατάσταση, πού τὰ θεμέλιά της ὅμως βρίσκονται σὲ σειρά βασικῶν ἱστορικῶν προϋποθέσεων, πού ὑπογραμμίζει ὁ Γκρίμμ.

Ἐνα τελευταῖο ζήτημα προσπαθεῖ νὰ θέσει ὁ συγγραφέας: Πόσο ἰσχυρὲς εἶναι οἱ παραδόσεις ἢ μὲ ἄλλα λόγια πόσο μεγάλη εἶναι ἡ δύναμη καί ἡ ἐπίδραση τῆς ἱστορίας. Ὁ ἐπισκέπτης ἀποκομίζει φαινομενικὰ τὴν ἐντύπωση μιᾶς ζωντανῆς παραδόσεως. Ἐνα βαθύτερο βλέμμα πείθει πῶς τὸ τέλος τῆς πλησιάζει, ἀφοῦ ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς εἰσχωρεῖ ὄλο καί πιὸ βαθιά καί ὁ πόλεμος μαζί μὲ τὶς συνέπειές του ἐπιταχύνουν ἀσταμάτητα αὐτὴ τὴ διαδικασία.

Ὁ καθηγητὴς Γκρίμμ καταλήγει στό συμπέρασμα πῶς σήμερα ἡ Κίνα καί ἡ νοτιοανατολικὴ Ἀσία συνδιαμορφώνονται ἀπὸ τὴν ἱστορία τους, ἀλλὰ τὸ παρὸν ἔχει μεγαλύτερη δύναμη ἀπ' αὐτὴν.

Ὁ ὁμιλητὴς δὲν ἔβριξε ὅσο θὰ ἄξιζε τὸν ἰδιαιτερό ρόλο τῆς Ἰαπωνίας καθὼς καί δὲν ἔδειξε μερικὰ ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς κινεζικῆς δυνάμεως καί πολιτικῆς. Ἐν οἱ νέες ἰδέες στήν Κίνα ἄλλαξαν τὸν κινεζικὸ λαό, εἶναι ἀμφίβολο. Στὴ συζήτηση, πού ἐπακολούθησε διευκρινίσθηκαν σωστότερα τὰ θέματα αὐτὰ καθὼς καί μερικὰ ἄλλα.

Κ. Στυλιδιώτης

Robert Lekachman: «The age of Keynes». Ἐκδόσεις Allen Lane. The Penguin Press. Σελ. 265, τιμὴ 42 σελλίνα.

Ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς Lekachman παρακολουθεῖ ἐξονυχιστικὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς σκέψεως τοῦ J. M. Keynes πού κορυφῶνεται στὰ 1936 μὲ τὴν δημοσίευση τῆς γενικῆς θεωρίας τῆς ἀπασχολήσεως, τοῦ τόκου καί τοῦ χρήματος, καί ὑποστηρίζει τὴν ἀποψη ὅτι ὁ ἀναμορφωτὴς τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς θεωρίας δὲν ἔφθασε στὶς ἀποκαλύψεις του ἀπὸ λογικὴ βάρσανο τῶν ἀντινομιῶν τῆς κλασσικῆς σχολῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦταν προκείμενος μὲ ὑγιέστατο πρακτικὸ αἰσθητήριο, πού τοῦ ἐπέτρεψε νὰ καταλάβῃ ἐγκαίρως μὲ ποιὰ μέτρα θὰ μπορούσε νὰ ἀσκηθῆ ἀποτελεσματικὸς ἔλεγχος πᾶσι δυνάμεις τῆς ἀγορᾶς, ὥστε νὰ διατηρηθῆ ἡ οἰκονομικὴ ἰσορροπία καί νὰ ἐξασφαλισθῆ τὸ καθεστῶς πλήρους ἀξιοποιήσεως ὀλοκλήρου τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ ἐκάστης ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἡ βιογραφία ἐπισφραγίζεται μὲ κριτικὴν ἀποτίμηση τῶν ἀποπειρῶν πού ἔγιναν ὡς τώρα κυρίως στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες καί τὴν Ἀγγλία ὥστε τὰ θεωρητικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Keynes νὰ μεταστοιχειωθοῦν εἰς ἐνεργὸν κυβερνητικὴν πολιτικὴν.

Μ.

M. Miller, T. M. Piotrowicz and H. Smith: «Communist Economy under Change». Ἐκδόσεις Andre Deutsch for I.E.A., 25 σελλίνα καθαρά.

Πρόκειται περὶ μιᾶς συνοπτικῆς μελέτης τῶν νέων τάσεων τῆς οἰκονομίας τριῶν τυπικῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν, τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, Πολωνίας καί Γιουγκοσλαβίας, συντεταγμένης ὑπὸ σχετικῶς νέων οἰκονομολόγων. Ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀπάντη-

σιν ἐνὸς ἐκ τῶν πλέον ἐντόνων ἐρωτημάτων τῆς ἐποχῆς μας: Ποῦ βαδίζει ἡ κομμουνιστικὴ οἰκονομία; Ἡ ἐπιλογή τῶν τριῶν χωρῶν ἐγένετο βάσει ἀντικειμενικῶν κριτηρίων, προκειμένου νὰ ἀποδοθοῦν αἱ τρεῖς κυριώτεραι τάσεις ὀργανώσεως τῆς κομμουνιστικῆς οἰκονομίας εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις ἀποτελεῖ τὴν τυπικὴν κομμουνιστικὴν χώραν, τὴν ἔδραν τῆς κομμουνιστικῆς ὀρθοδοξίας. Ἡ Πολωνία, ἀντιπροσωπεύει μίαν νέαν περίπτωση, τὴν περιπτώσιν δηλαδή τῆς χειραφετήσεως ἀπὸ τὸ ἄκαμπτον δόγμα, ἡ δὲ Γιουγκοσλαβία ἐλήφθη ὡς ἡ μοναδικὴ χώρα τοῦ κομμουνιστικοῦ κόσμου, ἡ ὁποία κατάρθωσε νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν πλήρη ἐξάρτησιν τοῦ «ταγκοσμίου σοσιαλιστικοῦ συστήματος». Οἱ τρεῖς συγγραφεῖς, πιστεύουν ὅτι καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις ἀνεκάλυψαν μίαν ἐσωτερικὴν τάσιν πρὸς φιλελευθεροποίησιν τῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία ἀπομακρύνεται βραδέως, μὲν, ἀλλ' ἀσφαλῶς, ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἐπαναστατικῆς κομμουνιστικῆς ὀρθοδοξίας. Προσπαθοῦν νὰ δώσουν ἀπάντησιν εἰς τρία ἐπὶ μέρους ἐρωτήματα τὰ ὁποῖα πράγματι ἀπασχολοῦν τελευταίως τὴν κοινὴν γνώμην: α) Αἱ οἰκονομίαι τῶν χωρῶν αὐτῶν ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν πισταὶ εἰς τὸ δόγμα τῆς κρατικῆς σχεδιοποιήσεως μὲ τὴν αὐτὴν συνέπειαν τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος των. β) Πόσον ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς δομῆς τῆς οἰκονομίας τῶν ἀνατολικῶν ἐν γένει χωρῶν ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Χρουστῶφ πρὸς ἐισαγωγὴν πλέον φιλελευθέρων οἰκονομικῶν μεθόδων; Καὶ τέλος, γ) πόσον «κομμουνιστικά» παραμένουν αἱ τρεῖς αὐταὶ χώραι μὲ τὰ κριτήρια τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας;

Οἱ τρεῖς συγγραφεῖς, περιγράφουν τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν οἰκονομιῶν αὐτῶν καὶ ἀναφέρουν εὐσυνειδήτως τὰς ἀπόψεις τῶν διαφόρων ὁμάδων, εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν μελλοντικὴν ἐξέλιξιν τῶν οἰκονομιῶν τούτων. Τὸ ὕλικόν των, οἱ συγγραφεῖς ἀντλοῦν κυρίως διὰ τῆς αὐτοπαρατηρήσεως, προχωροῦν δὲ μὲ σύνεσιν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἀντικειμενικῶν δεδομένων. Τὸ βιβλίον κλείνει μὲ ἓν μᾶλλον θεωρητικὸν κεφάλαιον, ὀφειλόμενον εἰς τὸν κ. Χένρυ Σμίθ, γνωστὸν μελετητὴν τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας, ὁ ὁποῖος ἐπιχειρεῖ τὴν συναγωγὴν τῶν συμπερασμάτων ἐκ τῆς ἀ.α.πτύξεως τῶν προηγουμένων κεφαλαίων.

A.Π.Κ.

O. O. Σ. A. : «Παραγωγή φρούτων καὶ λαχανικῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα» Paris, 1968.

Ὑπὸ τοῦ O.O.Σ.A ἐξεδόθη πολυτελὲς τεῦχος, ἀναφερόμενον εἰς τὴν παραγωγὴν φρούτων καὶ λαχανικῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὰς 60 σελίδας τῆς ἐν λόγω ἐκδόσεως περιλαμβάνονται στοιχεῖα περὶ τῶν ἑλληνικῶν ὀπωροκηπευτικῶν προϊόντων, εἰς δὲ τὸ τελευταῖον κεφάλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνονται συμπέρασματα τοῦ O.O.Σ.A., ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἑλλὰς καταβάλλει προσπάθειαν πρὸς συνεχῆ αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν της, νωπῶν καὶ μεταποιημένων φρούτων καὶ λαχανικῶν, ὄχι μόνον εἰς τὰς χώρας τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, πρὸς τὰς ὁποίας ἐξήγαγεν ἤδη τοιαῦτα προϊόντα. Ἐξαγωγὰς ὀπωροκηπευτικῶν ἡ Ἑλλὰς θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ καὶ πρὸς τὰς χώρας τοῦ ἐτέρου ἡμισφαιρίου, μὲ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὰς Χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ὡς καὶ ἡ γεινίσιαις ὀρισμένων ἀγορῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, ἀποτελεῖ εὐμενὲς στοιχεῖον διὰ μίαν ἐπιτυχῆ πολιτικὴν ἐξαγωγῶν. Λόγω ὅμως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν τομέα αὐτὸν μὲ τὰς ἐτέρας χώρας, τὰς παραγοῦσας ὁμοειδῆ προϊόντα, αὕτη θὰ πρέπει νὰ ἐντείνῃ τὰς προσπάθειάς της διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγῆς της, ὡς καὶ τῶν μεθόδων ἐμπορίας τῶν προϊόντων».

I.Θ.Μ.

André Pièttre: «Pour comprendre la vie économique». Παρίσι, "Éditions Dalloz", 1970.

Τό έκδοθὲν προσφάτως ἔργον τοῦ καθηγητοῦ Pièttre δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἔργον μῆσεως εἰς τὰ οἰκονομικά. Ἡ χρησιμοποιουμένη ὁμως μέθοδος, συνισταμένη εἰς ἀπ' εὐθείας διεισδυσιν εἰς τὴν οὐσίαν τῶν μεγάλων συγχρόνων προβλημάτων, δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ἴσως ἀνορθόδοξος καὶ θὰ ἐκπλήξῃ ὄσους δὲν γνωρίζουν τὸν συγγραφέα. Ὁδοτος, τρόπον τινά, θέτει καὶ ἀπαντᾷ εἰς τρία ἐρωτήματα: Ποίος παράγει; Τί παράγει; Πῶς παράγει; Τοιοῦτοτρόπως, ἀπαντῶν εἰς τὸ πρῶτον ἐρώτημα, ἐξετάζει τὸν παράγοντα ἄνθρωπον καὶ προβαίνει εἰς μίαν ἀνασκόπην τῶν δημοσιογραφικῶν προβλημάτων καὶ αὐτῶν τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Ἀκολούθως, κατὰ τὴν σειράν τῶν ἐρωτημάτων, ἐξετάζονται ἡ εἰσφορὰ τῆς τεχνικῆς προόδου, ἡ διάδοσις τῆς διὰ τῶν ἐπενδύσεων, τὰ προβλήματα χρηματοδοτήσεως ποῦ θέτουν οὕτως καὶ τέλος αἱ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιπτώσεις τῆς μηχανοποιημένης παραγωγῆς.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτήν, ὁ συγγραφεὺς προβαίνει εἰς περιγραφὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων «τομέων»: τοῦ καπιταλιστικοῦ τομέως, τοῦ προκαπιταλιστικοῦ τομέως (βιοτεχνία, μικραὶ ἐπιχειρήσεις, γεωργία) καὶ τοῦ ἐξοκαπιταλιστικοῦ τομέως (κρατικός, ἡμικρατικός, συνεταιριστικός). Τέλος, εἰς ἰδιαιτερον κεφάλαιον ἐξετάζεται τὸ θέμα τοῦ ἀρμπιτράζ, τὸ ὁποῖον κεφάλαιον πλαισιούται ἀπὸ δύο ἕτερου ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓν τιτλοφορεῖται χαρακτηριστικῶς «καθεστῶς, ἱστορία καὶ πραγματικότης τῶν τιμῶν», ἐνῶ εἰς ἕτερον ἐρευνῶνται αἱ ἀτέλειαι τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ τῶν παρεμβάσεων τῶν δημοσίων ἀρχῶν.

Ὁ ἀναγνώστης τοῦ βιβλίου θὰ σχηματίσῃ ἴσως τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ δὲν εἶναι καθόλου ἐπιστήμη. Ἄλλ' ὅπως τὸ ἐπεζήτησε καὶ ὁ συγγραφεὺς, τὸ ἔργον ἀποτελεῖ μίαν ἀπάντησιν εἰς τὸν «νεοεπιστημονισμόν».

Πάντως ὁμως ὁ ἀναγνώστης, χάρις εἰς τὴν παρουσίαν καὶ μελέτην τῆς πραγματικότητος θὰ ἔχει ἀποκτήσει μίαν ἐμπειρίαν καὶ τελικῶς μίαν γνῶσιν τῶν πραγμάτων, ὥστε χωρὶς νὰ δίδῃ εἰς αὐτὰ προκατασκευασμένας λύσεις θὰ ἔξῃ βοηθηθῆ εἰς τὸ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν κρίσιν του καὶ νὰ προετοιμασθῆ καλύτερον διὰ τὴν πραγματικὴν οἰκονομικὴν ζωὴν.

G.T.M.

Louis Y. Pouliquen: «Risk Analysis in Project Appraisal», Ἔκδοσις τῆς I.B.R.D., Paris. Τιμὴ 24 σελλίδια.

Ἡ ἀνωτέρω μελέτη τῆς σειράς World Bank Staff Occasional Papers διανέμεται ὑπὸ τοῦ Johns Hopkins Press διὰ λογαριασμόν τῆς Διεθνούς Τραπεζῆς Ἀνασυγκροτήσεως καὶ Ἀναπτύξεως. Ὡς γνωστόν, ἡ Διεθνὴς Τράπεζα διὰ τὴν χρηματοδότησιν ἔργων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως προβαίνει εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς σκοπιμότητος καὶ ἀποδοτικότητος τούτων. Πολλὰ, ὁμως, ἔργα εἰς τὰς νέας ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας ἐνέχουν τὸ στοιχεῖον τοῦ ἀγνώστου καὶ ἡ Τράπεζα πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸν βαθμὸν τοῦ κινδύνου τῆς χρηματοδοτήσεως. Σύγχρονοι τεχνικαὶ ἀναλύσεις δύναται νὰ μειώσουν τὸ στοιχεῖον τοῦ κινδύνου. Ἡ ὑπὸ ἐπιθεώρησιν μελέτη σκοπὸν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τοιαύτας τεχνικάς, δίδουσα συγκεκριμένα παραδείγματα τοῦ τρόπου καθ' ὃν τοιοῦτοι κίνδυνοι καὶ ἀβεβαιότητες δύναται νὰ τύχουν ἐπιστημονικῆς ἀναλύσεως.

Ἡ ἀνωτέρω μονογραφία περιγράφει τρεῖς ἐπὶ μέρους μελέτας (case studies) εἰς ἃς ἐφαρμόζεται ἡ ἀνάλυσις κινδύνου (risk analysis) κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἔργου. Ἀναφέρει πλεῖστα μεθοδολογικά προβλήματα καὶ ἐκθέτει ὠρισμένα γενικά παρατηρήσεις καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρησιμότητα τῆς μεθόδου ἀναλύσεως. Τὰ τρία ἔργα αὐτὰ ἀναλύονται εἰς τὴν μονογραφίαν εἶναι: ἡ κατασκευὴ τῆς ὁδοῦ Tanzam, ἡ βελτίωσις τοῦ λιμένος τοῦ Mogadiscio καὶ ἡ κατασκευὴ τμήματος τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Zambia εἰς Malawi.

Σ.Α.Σ.

G. Rhodes: «Administrators in Action». Vol. II. Issued under the Auspices of the Royal Institute of Public Administration. London: G. Allen & Unwin Ltd., 1965, σελ. 117, σελλίνα 21/.

‘Η υπό κρίσιν εργασία είναι ένα πολύτιμο συμπλήρωμα του έργου του καθηγητού Birch και εύρισκεται εις την αὐτὴν σχέσιν ὅπως ἡ ἐμπειρικιστατικὴ ἔρευνα ἐπὶ μικρο - οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου πρὸς τὴν γενικὴν μακρο - οἰκονομικὴν θεωρίαν. Ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει δύο χαρακτηριστικὰ περιπτώσεις λειτουργίας τοῦ βρετανικοῦ συστήματος Δημοσίας Διοικήσεως. Ἡ μία ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν κατάρτισιν τῆς μελέτης διὰ τὴν χάραξιν τῆς παρακαμπτηρίου ὁδοῦ Οὐέντουερθ. Ἡ ἄλλη περίπτωση τὴν ἐφαρμογὴν τῆς διεθνoῦς συμβάσεως περὶ πληρωμάτων τῶν ἐμπορικῶν σκαφῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας. Ἡ εργασία τοῦ Rhodes εἶναι ἡ δευτέρα τῆς σειρᾶς, ἡ ὁποία ἐκδίδεται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Βασιλικῆ Ἰνστιτούτου Δημοσίας Διοικήσεως. Σκοπὸς τῶν ἐν λόγω μελετῶν εἶναι νὰ παρουσιάσουν ἐν λειτουργίᾳ τὸν πολὺπλοκον μηχανισμόν τῆς σημερινῆς Δημοσίας Διοικήσεως κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν φάσιν τῆς ἐρεύνης τῶν διαzeugτικῶν δυνατοτήτων ἐνεργείας καὶ κατὰ τὸ στάδιον τῆς τελικῆς ἀποφάσεως. Τοιοῦτρόπως, παρέχονται ἀφθονα καὶ ἀγνωστα στοιχεῖα διὰ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν δυσχερειῶν καὶ τὴν ἀντικειμενικὴν ἀξιολόγησιν τῶν ἐκάστοτε ἀποφάσεων, αἱ ὁποῖαι, μετὰ τὴν σημερινὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ Κράτους ἀσκοῦν ἀποφασιστικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω βασικοὺς λόγους, ἡ συμβολὴ τοῦ Rhodes εἶναι ἀξίολογος, πρέπει δὲ νὰ ἀποτελέσῃ ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν. Τὸ ὅλον θέμα σχετίζεται μετὰ τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην βελτιώσεως τῆς ἀποδοτικότητος καὶ παραγωγικότητος τοῦ δημοσίου τομέως. Ἐπίσης, ἀφορᾷ τὴν παρ’ ἡμῶν ἔλλειψιν ἐιδικευμένων τεχνικοοικονομικῶν μελετῶν, ἡ ὁποία συχνότατα καθυστερεῖ τὸ πρόγραμμα τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων τοῦ Κράτους.

N.Π.Κ.

Robert Triffin: «Le système monétaire International». Παρίσιον, 1970.

Εἰς τὸ νέον αὐτὸ ἔργον τοῦ ὁ συγγραφεὺς, διακεκριμένος οικονομολόγος, ἀφοῦ ἀναλύει καὶ ἀναπτύσσει τὰς θέσεις ποὺ εἶχεν ὑποστηρίξει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἐκθέτει σχέδια μεταρρυθμιστικὰ διὰ τὴν ἀποφυγὴν μιᾶς νέας παγκοσμίου νομισματικῆς καταστροφῆς.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος ἀπὸ τοῦ 1855 μέχρι τοῦ 1965 ἐκθέτων κατὰ τοιοῦν τρόπον ἡ θεωρία τοῦ χρυσοῦ κανόνος ἐξελίχθη διὰ νὰ ὀδηγήσῃ, μετὰ τὸν Πρῶτον Παγκόσμιον Πόλεμον εἰς τὴν διεθνή νομισματικὴν ἀναρχίαν.

Μετὰ τὴν ἀξιόλογον αὐτὴν ἐξιτόρησιν, ὁ συγγραφεὺς ἀφιερώνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔργου τοῦ διὰ νὰ ἐκθέσῃ τὰς κατὰ τὴν ἀποψίν του ἐπιβαλλομένας μεταρρυθμίσεις ὥστε νὰ καταστή ἀληθῶς ἀποτελεσματικὸν τὸ διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα.

Τὸ «σχέδιον Triffin» ποὺ ἀναπτύσσεται ἐνταῦθα ἐν λεπτομερείᾳ, συνίσταται, ἐιδικώτερον, εἰς τὴν δημιουργίαν διεθνῶν συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων καὶ τὴν προσαρμογὴν τῶν ἐθνικῶν πολιτικῶν.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου ἀναπτύσσεται ἡ ἀποψίν ὅτι πρέπει νὰ καθιερωθῇ μία ἀληθῶς διεθνῆς νομισματικὴ πολιτικὴ, τιθεμένη ὑπεράνω ἐθνικῶν φιλοδοξιῶν, ἡ ὁποία νὰ ἐπιτρέπῃ τὸν ἐπιτυχή συντονισμόν τῶν πράξεων πρὸς τὰ σημερινὰ μεγάλα προβλήματα καὶ ἐιδικώτερον αὐτὰ τοῦ Τρίτου Κόσμου.

Αἱ νομισματικαὶ κρίσεις ποὺ συνεκλόνησαν τὴν Εὐρώπην τὸ 1969 καὶ αὐταὶ ποὺ διαγράφονται εἰς τὸν ὀρίζοντα, καθιστοῦν τὸ ἔργον ἀληθῶς φλεγούσης ἐπικαιρότητος.

Γ.Τ.Μ.

Albert Waterston: «Development Planning — Lesson of Experience».
 Έκδοσις The Johns Hopkins Press και Oxford University Press, διὰ λογαριασ-
 σμόν τοῦ Ἰνστιτούτου Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως τῆς Διεθνoῦς Τραπεζῆς.

Λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς διαδόσεως τοῦ ἐθνικοῦ προγραμματισμοῦ ἀναπτύξεως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἐλάχιστα χῶραι, πολὺ προηγημένα ἢ ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένα, ἔχουν ἀπομείνει χωρὶς κάποιο εἶδος προγράμματος ἢ ὀργανισμοῦ προγραμματισμοῦ. Ἐνῶ, εἰς ὠρισμένας χώρας, ὁ προγραμματισμὸς συνωδεύθη ἀπὸ ταχεῖς ρυθμοὺς ἀναπτύξεως, εἰς πολλὰς ἄλλας δὲν συνέβη τοῦτο. Ἐν τῇ προσπάθειά ὅπως καθορισθῆ πότε, πῶς καὶ διατὶ ἐπιτυγχάνει ἢ ἀποτυγχάνει καὶ πρὸς συναγωγὴν σχετικῶν διαδαγμάτων εὐρέας ἐφαρμογῆς ἐκ τῆς πείρας χωρῶν, αἱ ὁποῖαι προγραμματίζουσι τὴν ἀνάπτυξιν τῶν, μὴ ὁμὰς τῆς Διεθνoῦς Τραπεζῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Waterston, συγκεντρώ- νησι, ταξινομεῖ καὶ ἀναλύει ἔκτοτε στοιχεῖα προγραμματισμοῦ ἀπὸ περισσοτέρας ἀπὸ 100 χώρας ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου. Τὸ βιβλίον τοῦτο, μίᾳ συγκριτικῆ, ἐμπειρικῆ μελέτῃ τοῦ προγραμματισμοῦ ἀναπτύξεως εἰς τὰς χώρας κοινωνικοποιημένης καὶ μικτῆς οἰκονομίας εἰς Ἀφρικὴν, Ἀσίαν, Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν, ἐβασίσθη εἰς τὰ στοιχεῖα ταῦτα.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος περιγράφεται καὶ ἀναλύε- ται κριτικῶς ὁ προγραμματισμὸς εἰς τὰς ἐπισκοπούμενας χώρας. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν προ- γραμμάτων ἀναπτύξεως ἔτυχεν εἰδικῆς ἐμφάσεως, δοθέντος ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ τὸ μᾶλλον δυσ- ἐπίλυτον πρόβλημα εἰς τὴν πορείαν τοῦ προγραμματισμοῦ τῶν περισσοτέρων χωρῶν. Τὸ πρῶτον μέρος θέτει τὸ οὐσιώδες θεμέλιον τοῦ δευτέρου μέρους, τὸ ὁποῖον περιέχει ἔκτετα- μένην ἐξέτασιν τῆς πείρας τῶν χωρῶν εἰς τὴν δημιουργίαν ὀργανισμῶν καὶ διοικητικῶν με- θόδων προετοιμασίας καὶ ἐφαρμογῆς προγραμμάτων ἀναπτύξεως, τμηματικῶν προγραμμά- των καὶ περιφερειακῶν καὶ ἐθνικῶν σχεδίων ἀναπτύξεως.

Ἄν καὶ θεωρητικαὶ ἢ ἄλλαι ἀπόψεις, αἱ ὁποῖαι ἀνευρίσκονται εἰς τὴν βιβλιογραφίαν περὶ προγραμματισμοῦ διατυποῦνται δι' ἕκαστον ὑπὸ ἐξέτασιν θέμα, ἡ μέθοδος εἶναι οὐσια- στικῶς ἐπαγωγικῆ. Ἡ μελέτη προσπαθεῖ νὰ συμβιβάσῃ τὰς μεγάλας διαφοράς, αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν συχνὰ μεταξὺ θεωρίας καὶ πράξεως καὶ εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις ἐγένοντο προτάσεις πρὸς ἀλλαγὴν μεθόδων, ἐνῶ εἰς ἄλλας συνεστήθησαν θεωρητικαὶ προσαρμογαί.

Ἡ διάρθρωσις τοῦ βιβλίου εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ διευκολύνεται ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὡς καθοδηγητικοῦ ἔργου ἢ ἐγχειριδίου ἐπὶ τοῦ προγραμματισμοῦ ἀναπτύξεως ὑπὸ ἐπιστημόνων καὶ σπουδαστῶν εἰδικευμένων εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν ἐθνικὸν προγραμματισμόν, τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς τὰς ἐν ἀναπτύξει χώρας καὶ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῶν διεθνῶν καὶ ἐθνικῶν ὀργανισμῶν ἀναπτύξεως. Πλὴν τῆς εἰσαγωγῆς, ἕκαστον κεφάλαιον καταλήγει εἰς περίληψιν καὶ συμπέρασμα. Λεπτομερῆ παραρτήματα περιέχουν μεταξὺ ἄλλων ἕνα χρονολογικὸν πῖνακα ἐθνικῶν προγραμμάτων, ἕνα πλήρη πῖνακα τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν διευθύνσεων τῶν κεντρικῶν ὀργανισμῶν προγραμματισμοῦ καὶ ἕνα πῖνακα ἐκ 370 περίπου παραπομπῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ κείμενον, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μίαν ἐκλεκτικὴν βιβλιογραφίαν ἐπὶ τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς ἀναπτύξεως. Λεπτομερεῖς δέικται, συμ- πικνοῦντες στοιχεῖα κατὰ χώρας καὶ θέματα μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὸν πῖνακα περιεχο- μένων ἀπλοποιῶν τὰς ἐξακριβώσεις.

Ὁ κ. Waterston εἶναι στέλεχος τῆς Διεθνoῦς Τραπεζῆς πλέον τῆς δεκαοκταετίας καὶ εἶναι σήμερον Σύμβουλος ἐπὶ τῆς ὀργανώσεως τοῦ προγραμματισμοῦ τοῦ τμήματος Ὑπηρεσιῶν ἀναπτύξεως. Αἱ μελέται του ἐπὶ τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς ἀναπτύξεως ἐγένοντο ἀρχικῶς ἐν συναφείᾳ πρὸς τὴν διδασκαλίαν του εἰς τὸ Ἰνστιτούτον Οἰκονομικῆς Ἀναπτύ- ξεως. Εἰς τρεῖς προηγουμένως δημοσιευθείσας μονογραφίας, ὁ κ. Waterston ἀνέλυσε τὴν μέθοδον καὶ τὸν μηχανισμόν τοῦ προγραμματισμοῦ εἰς Μαρόκον, Πακιστάν καὶ Γιουγκο- σλαβίαν. Εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ τελευταίου βιβλίου του ὑπὸ τὸν τίτλον «Develop- ment Planning - Lessons of Experience» εἶχε τὴν συνεργασίαν τῶν κ. κ. Σ. Μάρτιν, Δ. Σουχάχερ, Φριτζ Στέμπερ, Τζέφερϋ Ντένις καὶ ἄλλων συναδέλφων του εἰς τὴν Διεθνή Τράπεζαν.

Alan Watt: «The evolution of Australian» Foreign Policy 1938 — 1965. Έκδόσεις Cambridge. Τιμή 60 σελλίδια

Ἀπὸ τὴν ἀναλυτικὴ καὶ ἐμπεριστατωμένη ἔκθεσι τῶν κατευθύνσεων καὶ τῶν στόχων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Αὐστραλίας ποὺ ἔγραψε ὁ Sir Alan Watt, ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστη παρουσιάζει τὸ κεφάλαιο τὸ ἀναφερόμενο στὸ πρόγραμμα προσελκύσεως ξένων μεταναστῶν, ὅπου πέραν σκοπιμοτήτων τακτικῆς ὑφῆς διαγράφεται μὲ ἀκρίβεια καὶ γνώση τί πράγματι εἶναι σὲ θέση νὰ προσφέρῃ ἢ πέμπτη ἡπειρος στοὺς νέους πολίτες τῆς καὶ τί περιμένει νὰ τῆς προσφέρουν.

Π.Μ.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

*Μηνιαία Ἐπιθεώρησις
τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων
Ἐκδομένη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1966
Γραφεῖα: Φιλελλήνων 6, Ἀθῆναι
Τηλέφωνον: 220.789*

Δι' ἔγγραφὴν Συνδρομητῶν

καὶ πώλησιν τευχῶν

πρὸς δρχ. 30 ἕκαστον

Βασικός συντελεστής επιτυχίας είναι ή

ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ

Ειδική Έπιθεώρησις έρεύνης προβλημάτων προβολής αγαθών, διαφημίσεως αυτών, δημοσίων σχέσεων και Marketing.

Μοναδική έκδοσις εις την Έλλάδα

Ή ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΣ ενδιαφέρει τον βιομήχανον, τον έμπορον, τον διαφημιστήν, τον σύμβουλον δημοσίων σχέσεων, κάθε επιχειρηματίαν δημοσιότητας.

Ή μόνη έκδοσις που δημοσιεύει μηνιαία στατιστικά στοιχεία της διαφημιστικής κινήσεως της χώρας μας.

Πληροφορίαί και συνδρομαί : Λεωφ. Συγγροϋ 4 - Τηλ. 910.079

Διευθυντής : Μ. Β. ΠΑΥΛΙΔΗΣ

« S P O U D A I »

« E T U D E S »

Édition Bimensuelle de l' École
des Hautes Études Industrielles

« S T U D I E S »

Bimonthly Edition of the Graduate
School of Industrial Studies

Le Pirée — 40, M. Karaoli - A. Dimitriou — Piraeus — Greece

E d i t o r i a l   B o a r d :

Prof. Claude B. Bandaloukas (Chairman)
Prof. Andreas D. Kyrkilitsis
Prof. Demetrius A. Papademetriou
Prof. Marius E. Georgiades
Prof. Eustace G. Panas

E d i t o r :

Prof. Stylianos A. Sarantides

Assistant to the Editor: Constantine A. Panitsas

E d i t o r i a l   C o m m u n i c a t i o n s   s h o u l d   b e   s e n t   t o   t h e   E d i t o r .
S u b s c r i p t i o n s   s h o u l d   b e   s e n t   t o   t h e   S c h o o l   (M r .   S .   Y i a n n a c o p o u l o s)

Ἡ Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην διὰ τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα
τὰ ὁποῖα ἐκπροσωποῦν μόνον τὰς γνώμας τῶν ὑπογραφόντων.

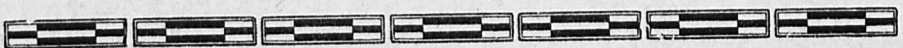
Τύποις : ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΣΕΡΜΠΙΝΗ, Μπουμπουλίνας 8 - Ἀθήναι 147, Τηλ. 633.729

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1970 - 1971

1. Γρηγορίου Κασιμάτη: (α) Εισαγωγή εις την Κοινωνιολογίαν και (β) Μαθήματα Κοινωνικού Δικαίου και Κοινωνικής Πολιτικής.
2. Φρίξου Λέτσα: Ὀργανωτικὴ Ἐργαστασίων.
3. Ἀνδρέου Κυρκιλίτση: (α) Διεθνεῖς Οἰκονομικαὶ Σχέσεις, (β) Νομισματικὴ καὶ Πιστωτικὴ Πολιτικὴ, (γ) Τραπεζικὴ Οἰκονομικὴ καὶ (δ) Ἐθνικοὶ Λογαριασμοί.
4. Δημητρίου Παπαδημητρίου: (α) Βιομηχανικὸς Λογισμὸς, (β) Ἐνοποιημένοι Ἰσολογισμοί, (γ) Τὸ Πρότυπον Κόστος καὶ (δ) Ἡ Διοικήσεις τῶν Ἀποθεμάτων.
5. Κλαυδίου Μπανταλούκα: (α) Ὀργανωτικὴ τῶν Ἐπιχειρήσεων, Διοικητικὴ καὶ Ἐπιτελικὴ καὶ (β) Μικρο - Οἰκονομικὴ Ὀργανωτικὴ, Παραγωγῆς καὶ Διανομῆς Ἀγαθῶν.
6. Μαρίου Γεωργιάδου: (α) Οἰκονομικὴ τῶν Ἐπιχειρήσεων, (β) Ἐρευνα καὶ Πολιτικὴ Κατακτῆσεως τῆς Ἀγορᾶς καὶ (γ) Ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς Οἰκονομικῆς τῶν Ἐπιχειρήσεων.
7. Ἀνδρέου Λουκοπούλου: (α) Στοιχεῖα Ἐμπορικῶν Δικαίων καὶ (β) Περί Ἀξιογράφων.
8. Ἰωάννου Χολέβα: (α) Εἰσαγωγή εις τὴν Ναυτιλιακὴν Οἰκονομίαν καὶ Οἰκονομικὴν καὶ (β) Ναυτιλιακὴ Ὑποδομή. Σύγχρονος Ἑλληνικὴ Ναυτιλιακὴ Ὑποδομή.
9. Γεωργίου Σχινᾶ: Στοιχεῖα Ἀστικῶν Δικαίων, τεύχος α' Γενικαὶ Ἀρχαὶ καὶ τεύχος β' Γενικὸν Μέρος Ἐνοχικῶν Δικαίων.
10. Εὐσταθίου Πανᾶ: (α) Οἰκονομικὴ τῆς Ἀναπτύξεως καὶ (β) Μελέται ἐπὶ τῆς Οἰκονομικῆς τῆς Ἀναπτύξεως.
11. Ἰάσονος Χατζηδίνου: Σημειώσεις Δημοσίου Δικαίου.
12. Ἑλλης Θανοπούλου: Γενικὴ Λογιστικὴ (βάσει συγγράμματος Δημ. Παπαδημητρίου).
13. Στυλιανοῦ Σαραντίδη: (α) Εἰσαγωγή εις τὴν Οἰκονομικὴν Ἀνάλυσιν (Α' Ὀριακὴ Ἀνάλυσις) (β) Γραμμικὴ Οἰκονομικὴ Ἀνάλυσις.
14. Ἀλεξάνδρου Σταυροπούλου: Βιομηχανικὴ Τεχνολογία καὶ Ἐμπορευματολογία (τεύχη 2).
15. Ἀντωνίου Παναγιωτοπούλου: (α) Οἰκονομικὰ Μαθήματα (τεύχη 3), (β) Μαθήματα Πιθανοτήτων καὶ (γ) Κατανομὴ Β' καὶ Χρονικὸς Προγραμματισμὸς. Ἐφαρμογαὶ στοχαστικῶν διαδικασιῶν.

"ΔΕΛΤΙΟΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ,,
(BUSINESS ADMINISTRATION BULLETIN)
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Έτος ίδρύσεως 1962

Έκαστον τεύχος (περίπου 100 σελίδων) ισοδυναμεί
πρός πλήρες εκπαιδευτικόν σεμινάριον και περιέχει :

1) Άρθρα και μελέτας :

Όργανώσεως και Διοικήσεως Έπιχειρήσεων, Διοική-
σεως Προσωπικοῦ, Παραγωγῆς, Μάρκετινγκ, Άνθρωπίνων
Σχέσεων, Δημοσίων Σχέσεων, Διαφημίσεως, Κόστους, Στατι-
στικῆς κλπ.

2) Βιβλιογραφίαν :

Έπί τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων τῆς Όργανώσεως και
Διοικήσεως τῶν Έπιχειρήσεων και τῶν συγγενῶν αὐτῶν
ἐπιστημῶν.

3) Εἰδήσεις :

Σχόλια, ἀνακοινώσεις και νέα ἀπό τὴν διεθνή και Ἑλ-
ληνικὴν κίνησιν τῆς Διοικήσεως τῶν Έπιχειρήσεων και
τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος.

Γραφεῖα : Ρηγίλλης 26, Ἄθηναί, 138,
Τηλ. 735.736, 735.737 και 735.738

12 ΑΞΙΟΛΟΓΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ Α.Β.Σ.Π.

1. – **American Institute of Accountants** : Οί έλεγχοι υπό τών άνεγνωρισμένων λογιστών έν 'Αμερικῆ (1951).
2. – **Australian Institute of Management** : Τό άυστραλιανόν λογιστικόν πλάνον (1953).
3. – Τό πορθμείον 'Ελλάδος-Ίταλίας (1954).
4. – **Commission Française de Normalisation des Comptabilités** : Τό γαλλικόν λογιστικόν πλάνον (1955).
5. – Εύρωπαϊκή Οίκονομική Κοινότης (1957, σσ. 404).
6. – **British Productivity Council** : Καλύτεροι δρόμοι διά τήν αύξησιν τῆς παραγωγικότητος (1958).
7. – 'Οργανωτικά άνάλεκτα, έπιμελεία 'Ι. Λ. Χρυσοχοῦ (1958, σσ. 418).
8. – **Comité National de la Productivité Française** : Έννοιαι καί όνοματολογίαι γών τεχνικῶν όρων τῆς παραγωγικότητος (1958).
9. – 'Επιστημονική έπετηρίς, άκαδ έτος 1957 - 58 (1959, σσ. 375).
10. – Έκδοσις τοῦ κέντρου κοινωνικῶν σπουδῶν, άκαδ. έτος 1957 - 58 (1959, σσ. 275).
11. – Γραμμική οίκονομική άνάλυσις (1960, σσ. 383).
12. – 'Οργανωτική καί οίκονομία. Τιμητικός τόμος άφιερωμένος είς τέν καθηγητήν 'Ι. Λ. Χρυσοχοῦ, έπί τῆ έβδομηκοντοετηρίδι αὔτου (1964, σσ. 470).